

ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ବହିଦାର ।

SIDHIRASTU

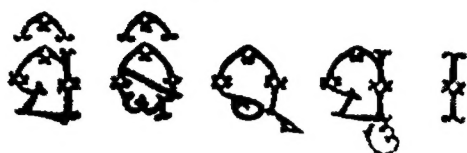
A Hand-book for the use of the Teachers
of Infant Standard to teach three R's
on scientific method

BY

Babu Narayan Bohidar,

Deputy Inspector of Schools,

Kalahandi State

ଶିଶୁଗ୍ରଣୀ ଶିକ୍ଷକ-ସହଚର

(ପଠନ, ଲେଖନ ଓ ଗଣିତ ଶିକ୍ଷାପାଇଁ ।)

ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ବହିଦାର

ପ୍ରଣୀତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ।

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ ।

Printed by V. Kar
THE UTKAL SAHITYA PRESS
CUTTACK.
1920.

All rights reserved

Price 8 annas.

ମୂଲ୍ୟ ୫ • ୫ ଅଠ ଅଣା ।

PREFACE.

To meet the long-felt want of a Hand-Book for teachers of the infant class to guide them in the up-to-date method of teaching correct pronunciation of alphabets, reading and writing of them, the author has undertaken the publication of the present book written by him on the 'Natural Method' accepted by most eminent educationists in Orissa.

The method indicated here is that of (i) Speech, (ii) Reading and (iii) Writing: The first precedes the second which in its turn precedes the third. According to this principle a child may learn to speak correctly a hundred words, he may read some fifty and write about a dozen. The author has put this into practice in some of the schools under his charge and found the results satisfactory. He was thus encouraged to publish the book.

The book is devoted to the following chapters :—

- I. To train up the vocal organs commencing from the lip.

II & III. To teach reading by means of vocal and ocular exercises, the letters, in large types, being repeated often to be familiar to the eyes.

IV & VIII. To form words and conjunct consonents,

V. Letters in order in vogue.

VI. To teach writing mechanically adjusting 13 circular cards for which copious instructions are provided.

VII & IX. To teach 'Numbers' basing on the Method of proceeding from "the known to the unknown."

As the Method of teaching 3 R's required for the initiation has been treated in detail and the way shown to the teacher is such as can not fail to arouse the curiosity of the child and to quicken and concentrate his attention, it is hoped that the book may prove of help to teachers and parents in active charge of the education of the little children.

Any suggestions from those experienced in science and art of teaching will be welcome.

NARAYAN BOHIDAR.

ଭୂମିକା ।

ଆଜି ସେ କାଳ ନାହିଁ, ଯେଉଁ କାଳରେ ଅଗ୍ନିକ୍ଷିତି ବା ଅର୍ଦ୍ଧଶିକ୍ଷିତ ଅବଧାନମାନେ କୌଣସି ଲୋକର ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ ବସି ବେଦ-ବିଶ୍ୱାସିକା ଦେଖାଇ କୋମଳମତ ଶିଶୁଙ୍କୁ “ଅ ଠାରୁ କ୍ଷ” ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଞ୍ଚୋଟି ଧାଡ଼ି ଲେଖି ଦେଇ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଶିଶୁର କଣ୍ଠସ୍ଥ କରାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ନାରସ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ଯେଉଁ କାଳରେ ପନ୍ଥାନ୍ତରରେ ଶିଶୁମାନେ କୃତାନ୍ତ-ପ୍ରତିମ ଅବଧାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାରଯୋଗୁଁ ଚାଟଶାଳୀକୁ ଚାଟଶାଳୀ ନ ମଣି ଯମଦର ବୁଝି ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ଏକାନ୍ତ ବିମୁଗ୍ଧ ହେଉଥିଲେ ।

ଆଜି ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷକ କ୍ରୀଡ଼ା-କୌତୁକ ହଳରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ବୁଦ୍ଧିନିରାସର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ କରାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ କରି, ଶିଶୁର କ୍ରୀଡ଼ା-ଧର୍ମୀରୂପେ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି, ସେ ଶିକ୍ଷକହିଁ ଶିକ୍ଷକପଦବାଚ୍ୟ । ଏଭଳି ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ସକାଶେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକାନ୍ତ ଅଭାବ ଥିବାରୁ ସେହି ଅଭାବ ପୂରଣାର୍ଥେ “ସିକ୍ସିରସ୍ତୁ” ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ।

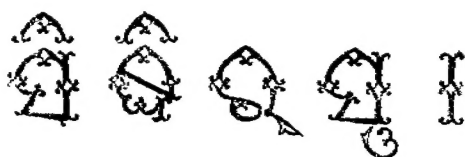
ସ୍ୱର-ବିଜ୍ଞାନ ଅବଲମ୍ବନ କରି ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ସ୍ୱର ଶିକ୍ଷାର କ୍ରମିକତା, ତତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ କିନ୍ତା ପ୍ରୟୋଗରେ ବର୍ଣ୍ଣଶିକ୍ଷା, ବୁଦ୍ଧି ପରୀକ୍ଷନପାଇଁ ଶିକ୍ଷା ଗଠନାର୍ଥ ଅକ୍ଷରଯୋଜନକ୍ରୀଡ଼ା, ଚିତ୍ରବିଜ୍ଞାନ ଅବଲମ୍ବନ କରି କ୍ରୀଡ଼ନକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଯନ୍ତ୍ରଚଳନବଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣଲିଖନ ଶିକ୍ଷା, ସଂଖ୍ୟାଶିକ୍ଷାର ଅଦ୍ରାନ୍ତ ଗତି, ଏ ସବୁ

ବିଷୟ ପ୍ରତି ସମ୍ୟକ୍ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆ ଯାଇଅଛି । ମୁଁ ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ରାବସ୍ଥାବ କୌତୁକ-
ପ୍ରଦ ବହି ଖଣ୍ଡକୁ ଶିଶୁ-ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଅଭିନବ ଶିକ୍ଷାଦାନୋପଯୋଗୀ
କରିବାପାଇଁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରି କେତେଦୂର ବୃତ୍ତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଅଛି,
ତାହା ଅନୁଭବୀ ଶିକ୍ଷକବର୍ଗଙ୍କର ବିବେଚ୍ୟ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ
ମୋର ଏହି ନିବେଦନ ଯେ, ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ଲେଖି ବୁଝି ପ୍ରମାଦ
ପ୍ରଭୃତି ସଂଶୋଧନକଲ୍ୟେ ପୁସ୍ତକର ଉତ୍କର୍ଷ ସାଧନାର୍ଥ ହିତୈଷିବର୍ଗ ଯେଉଁ
ଉପଦେଶ ଦେବେ, ତାହା ସାଦରେ ଗ୍ରହଣ ହେବ ।

ଉପସଂହାରରେ ବକ୍ତବ୍ୟ ଏହି ଯେ, ଉତ୍କଳର ଶିକ୍ଷାଚାରୁ ୯ ମଧ୍ୟସ୍ଥାନ
ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରମୁଖ ସ୍ଵଧୀବର୍ଗ ଏହି ପୁସ୍ତକନିବନ୍ଧ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ସମ୍ମାନାର୍ଥକରଣରେ
ଅନୁମୋଦନ କରିଅଛନ୍ତି ।

କେଲଶଶ୍ରୀ,
ତା ୧୮. ୨. ୨୦ । }
(ଶିବରାତ୍ରି)

ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ବହିଦାର ।

ପ୍ରଥମ ସୋପାନ ।

ସ୍ଵର ଶିକ୍ଷା ।

ଶିଶୁ ସ୍ଵର ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ପାରିବା ସମୟଠାରୁ ଖଡ଼ି ଧରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ପକ୍ଷରେ ସ୍ଵର ଶିକ୍ଷାର ଉଚ୍ଛ୍ଵସ ସମୟ, ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପିତା ମାତାର ଭାଷା ଯେ ସମସ୍ତ ସ୍ଵରମାନଙ୍କରେ ଗଠିତ ହୋଇଅଛି ସେ ସମସ୍ତ ସ୍ଵରମାନ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଉଚିତ; କିନ୍ତୁ ଏହା ଶିକ୍ଷିତା ମାତା ଅଭାବରେ ଏ ଦେଶରେ ସମ୍ଭବ ନ ଥିବାରୁ ସାଧାରଣତଃ ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିଲା ମାତ୍ରେ ଏହାହିଁ ଶିକ୍ଷକ ତାକୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଶିକ୍ଷା ଦେବେ । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖା ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରୟାସ କରିବା ବୃଥା । ସ୍ଵର ଶିକ୍ଷାର ନିମ୍ନଲିଖିତ ରହିବ ।

ସ୍ଵର—ସୌପାନିକ ରୀତି ତଳେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

୧	ଓଷ୍ଠ୍ୟ—	ପ ପ ବ ଭ ମ ଉ ଝ
୨	ଦନ୍ତ୍ୟ—	ତ ଥ ଦ ଧ ନ ଡ ଲ ଳ ସ
୩	ତାଳବ୍ୟ—	ଚ ଛ ଜ ଝ ଞ ଇ ଈ ଯ ଯୁ ଶ
୪	କଣ୍ଠ୍ୟ—	କ ଖ ଗ ଘ ଙ ଅ ଆ ହ
୫	ମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟ—	ଠ ଠ ଡ ଢ ଣ ର ର ଗ

- ୬ ଦନ୍ତେୟାସ୍ତ୍ୟ— ବ
 ୭ କଣ୍ଠେୟାସ୍ତ୍ୟ— ଓ ଔ
 ୮ କଣ୍ଠତାଳବ୍ୟ— ଏ ଐ
 ୯ କଣ୍ଠମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟ— ଈ
 ୧୦ ଅପୋଗବାହ— ° ୫ °

ଏହି ଶିକ୍ଷା କେବଳ ତୁଣ୍ଡରେ ହେବ । ଶିକ୍ଷକ ଗାଉଥିବେ, ବାଳକ-ମାନଙ୍କୁ ଗୁଣୁଥିବେ ଓ ଅବଶ୍ୟକମତେ ତାଳି ମାରିବେ ଓ ନାଚ କରବେ ।

୧୧ ଓଷ୍ଠ୍ୟ —

ତପ, ଗପ, ସପ—“ପ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାକ୍ସିବାକୁ ହେବ, ଶବ୍ଦର ଶେଷ ଅକ୍ଷର “ପ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ତପ	ପ	ପ୍	ପ	ପ	ପ	ପ୍
ପପ	ପ	ପ୍	ପ	ପ	ପ	ପ୍
ଗପ	ପ	ପ୍	ପ	ପ	ପ	ପ୍
ପପ	ପ	ପ୍	ପ	ପ	ପ	ପ୍
ସପ	ପ	ପ୍	ପ	ପ	ପ	ପ୍
ପପ	ପ	ପ୍	ପ	ପ	ପ	ପ୍

କଫ, ଗଫ—“ଫ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ, ଶବ୍ଦର ଶେଷରେ ଥିବା ଅକ୍ଷର “ଫ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

କଫ	ଫ	ଫ୍	ଫ	ଫ	ଫ	ଫ୍
ଫଫ	ଫ	ଫ୍	ଫ	ଫ	ଫ	ଫ୍
ଗଫ	ଫ	ଫ୍	ଫ	ଫ	ଫ	ଫ୍
ଫଫ	ଫ	ଫ୍	ଫ	ଫ	ଫ	ଫ୍

ଗବ, ଲବ, କବ—“ବ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ । ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ବ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଗବ	ବ	ବ୍	ବ	ବ	ବ	ବ୍
ବବ	ବ	ବ୍	ବ	ବ	ବ	ବ୍
ଲବ	ବ	ବ୍	ବ	ବ	ବ	ବ୍
ବବ	ବ	ବ୍	ବ	ବ	ବ	ବ୍
କବ	ବ	ବ୍	ବ	ବ	ବ	ବ୍
ବବ	ବ	ବ୍	ବ	ବ	ବ	ବ୍

ନଭ	ଭ	ଭ୍	ଭ	ଭ	ଭ	ଭ୍
ଭଭ	ଭ	ଭ୍	ଭ	ଭ	ଭ	ଭ୍

ଆମ, ଡମ, ଚମ, ଯମ—“ମ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ମ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଆମ	ମ	ମ୍	ମ	ମ	ମ	ମ୍
ମମ	ମ	ମ୍	ମ	ମ	ମ	ମ୍
ଡମ	ମ	ମ୍	ମ	ମ	ମ	ମ୍
ମମ	ମ	ମ୍	ମ	ମ	ମ	ମ୍
ଚମ	ମ	ମ୍	ମ	ମ	ମ	ମ୍
ମମ	ମ	ମ୍	ମ	ମ	ମ	ମ୍
ଯମ	ମ	ମ୍	ମ	ମ	ମ	ମ୍
ମମ	ମ	ମ୍	ମ	ମ	ମ	ମ୍

କଞ୍ଜ, ନଞ୍ଜ, ଛଞ୍ଜ, ବଞ୍ଜ—“ଞ୍ଜ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦର ଶେଷରେ ଥିବା “ଞ୍ଜ” ଶିଶୁକୁ କେତେ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

କଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ
ଞ୍ଜଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ
ନଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ
ଛଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ
ବଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ	ଞ୍ଜ

ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼
ବଡ଼	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼
ଉଡ଼	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼

୨ । ଦନ୍ତ୍ୟ—

ଟ, ଥ, ନ—“ତ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ । ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ତ” ଶିଶୁକୁ କେତେ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଟ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ
ତତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ
ଥ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ
ନ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ
ତତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ

ବଥ, ରଥ, ପଥ—“ଥ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଓ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଥ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ବଥ	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ
ଥଥ	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ
ରଥ	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ

ଥଥ	ଥ	ଥ୍	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ୍
ପଥ	ଥ	ଥ୍	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ୍
ଅଥ	ଥ	ଥ୍	ଥ	ଥ	ଥ	ଥ୍

ନଦ, ଲଦ—“ଦ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଦ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ନଦ	ଦ	ଦ୍	ଦ	ଦ	ଦ	ଦ୍
ଲଦ	ଦ	ଦ୍	ଦ	ଦ	ଦ	ଦ୍
ଲଦ	ଦ	ଦ୍	ଦ	ଦ	ଦ	ଦ୍
ଦଦ	ଦ	ଦ୍	ଦ	ଦ	ଦ	ଦ୍

ଗଧ, ବଧ—“ଧ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଧ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଗଧ	ଧ	ଧ୍	ଧ	ଧ	ଧ	ଧ୍
ଧଧ	ଧ	ଧ୍	ଧ	ଧ	ଧ	ଧ୍
ବଧ	ଧ	ଧ୍	ଧ	ଧ	ଧ	ଧ୍
ଧଧ	ଧ	ଧ	ଧ	ଧ	ଧ	ଧ୍

ବନ, ଧନ—“ନ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ନ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ବନ	ନ	ନ୍	ନ	ନ	ନ	ନ୍
ନନ	ନ	ନ୍	ନ	ନ	ନ	ନ୍
ଧନ	ନ	ନ୍	ନ	ନ	ନ	ନ୍
ନନ	ନ	ନ୍	ନ	ନ	ନ	ନ୍

ବଳ, ଖଳ, କଳ, ହଳ—“ଲ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଲ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ବଳ	ଲ	ଲ୍	ଲ	ଲ	ଲ	ଲ୍
ଲଲ	ଲ	ଲ୍	ଲ	ଲ	ଲ	ଲ୍
ଖଳ	ଲ	ଲ୍	ଲ	ଲ	ଲ	ଲ୍
ଲଲ	ଲ	ଲ୍	ଲ	ଲ	ଲ	ଲ୍
କଳ	ଲ	ଲ୍	ଲ	ଲ	ଲ	ଲ୍
ଲଲ	ଲ	ଲ୍	ଲ	ଲ	ଲ	ଲ୍
ହଳ	ଲ	ଲ୍	ଲ	ଲ	ଲ	ଲ୍
ଲଲ	ଲ	ଲ୍	ଲ	ଲ	ଲ	ଲ୍

ବଲ୍ଲ, ତଲ୍ଲ—“ଲ୍ଲ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଲ୍ଲ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ବଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ
ଲ୍ଲଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ
ତଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ
ଲ୍ଲଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ	ଲ୍ଲ

ହସ, ବସ, କସ—“ସ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ସ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ହସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ
ସସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ
ବସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ
ସସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ
କସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ
ସସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ	ସ

“ଠ” ଯୁକ୍ତ ସହଜ ଶବ୍ଦ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ନ ଥିବାରୁ ବିଅପାଇ ପାଇ ନାହିଁ, ଏଣୁ ସେହି ଅକ୍ଷରକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇଲେ ହେଲା । ଯଥା—

ଡି ଡି ଡି ଡି, ଡି ଡି ଡି . ଡି
 ଡି ଡି ଡି ଡି, ଡି ଡି ଡି ଡି

* । ତାଲିକା—

ବିଚ, ଖିଚ—“ଚ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଚ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ବିଚ	ଚ	ଚ୍	ଚ	ଚ	ଚ	ଚ୍
ଚିଚ	ଚ	ଚ୍	ଚ	ଚ	ଚ	ଚ୍
ଖିଚ	ଚ	ଚ୍	ଚ	ଚ	ଚ	ଚ୍
ଚିଚ	ଚ	ଚ୍	ଚ	ଚ	ଚ	ଚ୍

ଗିଛି, ପିଛି—“ଛି” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଛି” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଗିଛି	ଛି	ଛି୍	ଛି	ଛି	ଛି	ଛି୍
ଛିଛି	ଛି	ଛି୍	ଛି	ଛି	ଛି	ଛି୍
ପିଛି	ଛି	ଛି୍	ଛି	ଛି	ଛି	ଛି୍
ଛିଛି	ଛି	ଛି୍	ଛି	ଛି	ଛି	ଛି୍

ଅଜ, ସଜ—“ଜ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଜ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଅଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ
ଜଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ
ସଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ
ଜଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ	ଜ

ଓଢ଼—“ଢ଼” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଢ଼” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଓଢ଼	ଢ଼	ଢ଼	ଢ଼	ଢ଼	ଢ଼	ଢ଼
ଢ଼ଢ଼	ଢ଼	ଢ଼	ଢ଼	ଢ଼	ଢ଼	ଢ଼

କ-ଝ-ଚ ବଞ୍ଚି, ଗ-ଝ-ଚ ଗଞ୍ଚି “ଞ୍ଚି” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଞ୍ଚି” “ଚ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଞ୍ଚିଚ	ଞ୍ଚି	ଚ	ଞ୍ଚି	ଚ	ଞ୍ଚି	ଚ
ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଞ୍ଚି	ଚଞ୍ଚି

“ଞ୍ଚି” ଅକ୍ଷରରେ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ନ ଥିବାରୁ ଏହି ଗୀତ ଦିଆ ହେଲା ।

ଆଇ, ଖଇ—“ଇ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଇ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଆଇ	ଇ	ଇ	ଇ	ଇ
ଇଇ	ଇ	ଇ	ଇ	ଇ
ଖଇ	ଇ	ଇ	ଇ	ଇ
ଇଇ	ଇ	ଇ	ଇ	ଇ

ଆୟ, ହୃୟ—“ୟ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ୟ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଆୟ	ୟ ଯୟ	ୟ ଯୟ	ୟ ଯୟ ଯୟ	ୟ
ହୃୟ	ୟ ଯୟ	ୟ ଯୟ	ୟ ଯୟ ଯୟ	ୟ

ଯମ—“ୟ” ଅନ୍ତରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ତରେ ଥିବା “ୟ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଯମ୍	ଯମ୍	ଯମ୍
ଯମ୍	ଯମ୍	ଯମ୍

ବିଶ, ଦିଶ—“ଶ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଶ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ବିଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ
ଶିଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ
ଦିଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ
ଶିଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ	ଶ

୪ । କଣ୍ଠ୍ୟ—

ଚକ, ବକ, ଛକ, ଛକ—“କ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “କ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଚକ	କ	କ	କ	କ	କ	କ
ବକ	କ	କ	କ	କ	କ	କ
ଛକ	କ	କ	କ	କ	କ	କ
କକ	କ	କ	କ	କ	କ	କ
ଛକ	କ	କ	କ	କ	କ	କ
କକ	କ	କ	କ	କ	କ	କ

ନଗ, ଅଗ—“ଗ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଗ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ନଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ଗଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ଅଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ଗଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍

ବଗ, ଅଗ, ନଗ, ଜଗ, ଠଗ—“ଗ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶେଷରେ ଥିବା “ଗ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ବଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ଗଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ଅଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ଗଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ନଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ଗଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ଜଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ଗଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍

ଠଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍
ଗଗ	ଗ	ଗ୍	ଗ	ଗ	ଗ	ଗ୍

ଅଘ—“ଘ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଘ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଅଘ	ଘ	ଘ୍	ଘ	ଘ	ଘ	ଘ୍
ଘଘ	ଘ	ଘ୍	ଘ	ଘ	ଘ	ଘ୍

ଅ-ଝ-ଗ ଅଂଗ, ବ-ଝ-ଗ ବଂଗ—“ଙ୍ଗ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଙ୍ଗ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଝଗ	ଝଗ	ଝଗ	ଗ୍
ଝଝ	ଝଝ	ଝଝ	ଗ୍
ଝଗ	ଝଗ	ଝଗ	ଗ୍
ଝଝ	ଝଝ	ଝଝ	ଗ୍

“ଝ” ଅକ୍ଷରରେ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ନ ଥିବାରୁ ଏହି ଗତି ଦିଆ ହେଲା ।

ରହ, କହ—“ହ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ହ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ରହ	ହ	ହ	ହ	ହ	ହ	ହ
ହହ	ହ	ହ	ହ	ହ	ହ	ହ
କହ	ହ	ହ	ହ	ହ	ହ	ହ
ହହ	ହ	ହ	ହ	ହ	ହ	ହ

ଆ ଅ (ସ) ବ ଅ (ସ) କ ଅ (ହ)—“ଅ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଅ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଆଅ	ଅ	ଅ	ଅ,	ଅ ଅ ଅ,	ଅ ଅ ଅ,
ବଅ	ଅ	ଅ	ଅ ଅ,	ଅ ଅ ଅ,	ଅ ଅ ଅ,
କଅ	ଅ	ଅ	ଅ ଅ,	ଅ ଅ ଅ,	ଅ ଅ ଅ,

ଏଠାରେ ଦୁଇ ଗୋଟି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧିତ ହୋଇଅଛି । ଏକେ “ଅ” ଉଚ୍ଚାରିତ ହେଲା, ପୁଣି ସ ହ ଅଦି ଅକ୍ଷର ପ୍ରଥମରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ନ ପାରି “ଅ” ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଇ “ସ” “ହ” କୁ ଅଣାଗଲା ।

ଉଆ, ରଆ, ଆ, ଆ—“ଆ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଆ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଉଆ	ଆ	ଆ	ଆ	ଆ
ଆଆ	ଆ	ଆ	ଆ	ଆ
ରଆ	ଆ	ଆ	ଆ	ଆ
ଆଆ	ଆ	ଆ	ଆ	ଆ

* । ମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟ—

ଗଟ, ହଟ, ଜଟ, ଘଟ—“ଟ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ
ଶବ୍ଦ ବାହୁବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଟେ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର
ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଗଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ
ଚଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ
ହଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ
ଢଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ
ଜଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ
ଟଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ
ଘଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ
ଟଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ	ଟ

ମଠ, ଆଠ, ଓଠ—“ଠ” ଶେଷରେ କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଠ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ମଠ	ଠ	ଠ୍	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ୍
ଠଠ	ଠ	ଠ୍	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ୍
ଆଠ	ଠ	ଠ୍	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ୍
ଠଠ	ଠ	ଠ୍	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ୍
ଓଠ	ଠ	ଠ୍	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ୍
ଠଠ	ଠ	ଠ୍	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ୍

ବଡ଼, ଗଡ଼—“ଡ଼” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଡ଼” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ବଡ଼	ଡ଼	ଡ଼୍	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼୍
ଡ଼ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼୍	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼୍
ଗଡ଼	ଡ଼	ଡ଼୍	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼୍
ଡ଼ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼୍	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼	ଡ଼୍

ପଢ଼, ଚଢ଼—“ଡ଼” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଡ଼” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ପତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ
ତତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ
ଚତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ
ତତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ	ତ

ବଣ, ପଣ, ଗଣ, କଣ—“ଣ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ଣ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ବଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ
ଗଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ
ପଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ
ଶଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ
ଗଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ
ଶଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ
କଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ
ଶଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ	ଣ

ଗରୁ—“ରୁ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ରୁ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଗର	ର	ର	ର	ର	ର	ର
ରର	ର	ର	ର	ର	ର	ର

ବର, ଯର, ଜର—“ର” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ
ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ର” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର
ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ବର	ର	ର	ର	ର	ର	ର
ରର	ର	ର	ର	ର	ର	ର
ଯର	ର	ର	ର	ର	ର	ର
ରର	ର	ର	ର	ର	ର	ର
ଜର	ର	ର	ର	ର	ର	ର
ରର	ର	ର	ର	ର	ର	ର

ଚପି, କପି, ହପି—“ପି” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ
ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ପି” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର
ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଚପି	ପି	ପି	ପି	ପି	ପି	ପି
ପିପି	ପି	ପି	ପି	ପି	ପି	ପି
କପି	ପି	ପି	ପି	ପି	ପି	ପି
ପିପି	ପି	ପି	ପି	ପି	ପି	ପି

ଦୁଷ	ଷ	ଷ୍	ଷ	ଷ	ଷ	ଷ୍
ଷଷ	ଷ	ଷ୍	ଷ	ଷ	ଷ	ଷ୍

୨ । ଦନ୍ତୋଷ୍ଠ୍ୟ—

ନବ—“ବ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “ବ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ନବ	ବ	ବ୍	ବ	ବ	ବ	ବ୍
ବବ	ବ	ବ୍	ବ	ବ	ବ	ବ୍

୩ । କଣ୍ଠୋଷ୍ଠ୍ୟ—

ଏକ, ଏଲ—“ଏ” ଅନ୍ୟରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟରେ ଥିବା “ଏ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଏକ	ଏ	ଏ	ଏ	ଏ
	ଏ	ଏ	ଏ	ଏ
ଏଲ	ଏ	ଏ	ଏ	ଏ
	ଏ	ଏ	ଏ	ଏ

ଐକ୍ୟ—“ଐ” ଅନ୍ୟରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟରେ ଥିବା “ଐ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ସାକ୍ୟ	ସା	ସା	ସା	ସା	ସା	ସା
	ସା	ସା	ସା	ସା	ସା	ସା

୮ । କଣ୍ଠତାଲବ୍ୟ—

ଓଟ, ଓଠ, ଓଜ, ଓଧ—“ଓ” ଅନ୍ୟରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟରେ ଥିବା “ଓ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଓଟ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ
	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ
ଓଠ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ
	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ
ଓଜ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ
	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ
ଓଧ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ
	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ	ଓ

୯ । କଣ୍ଠମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟ—

ଅକ୍ଷ, ଯକ୍ଷ—“କ୍ଷ” ଶେଷରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଶେଷରେ ଥିବା “କ୍ଷ” ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

ଅକ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ
କ୍ଷକ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ

ଯକ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ
କ୍ଷକ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ	କ୍ଷ

୧୦—ରଂଗ, ସଂଗ, ତଂଗ—“” ଅନୁସାରେ ଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ ।
ଯଥା—

ରଂଗ	ଙ୍ଗ	ଙ୍ଗ	ଙ୍ଗ	ଙ୍ଗ
ସଂଗ	ଙ୍ଗ	ଙ୍ଗ	ଙ୍ଗ	ଙ୍ଗ
ତଂଗ	ଙ୍ଗ	ଙ୍ଗ	ଙ୍ଗ	ଙ୍ଗ

ବଂ	ବଂ	ବଂ	ବଂଗ
ଦ୍ଵଂ	ଦ୍ଵଂ	ଦ୍ଵଂ	ଦ୍ଵଂସ
କଂ	କଂ	କଂ	କଂସ

ଓଞ୍ଜଃ, ଯଞ୍ଜଃ—“ଞ୍” (ବିସର୍ଗ) ଯୁକ୍ତ କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ ।

ଓଞ୍, ଦ୍ଵଞ୍—“ଞ୍” (ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ) ଯୁକ୍ତ କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାଛିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶିଶୁକୁ ଅନେକ ଥର ବୋଲାଇବାକୁ ହେବ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଯୋପାନ ।

ଅକ୍ଷର ପରଚୟ ।

ଶିକ୍ଷକ “ଅ ନାମ ନାମରେ ଅ” ଏହିକି କଳାପଟାରେ ଲେଖିଦେବେ ।
କାଗଜ ଗୁଡ଼ାଇ ଗୋଟିଏ କାଗଜ କାଠି ତୟାର କରି ଭର୍ତ୍ତିନୀ ଅଙ୍ଗୁଳରେ
ଲଗାଇ “ଅ” କୁ ଦେଖାଇ ଗୀତ ପୁଣି ଗାଇବାକୁ ହେବ । ଏହିପରି “ଅ” ର
ଗୀତକୁ ଅନେକ ଥର ଶିଶୁମାନେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଅନୁକରଣ କରିବେ । ତେତେ-
ବେଳେ ଶିଶୁମାନେ କଳାପଟାକୁ ଦେଖୁଥିବେ । ପରେ ନିଜ ନିଜ ପୁସ୍ତକ
ଦେଖି “ଅ” ଅକ୍ଷରରେ ଅଙ୍ଗୁଳ ମାରି ସେହି ଗୀତ ଗାଇବେ, ଏହିପରି
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷର ଗୀତ ଗାଇବା ସଙ୍ଗେ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ହେବ । ଅବଶ୍ୟକମତେ
ତାଳି ମାରିବେ ଓ ନାଟ କରିବେ ।

ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଅ ନାମ ନାମରେ ଅ	। ବାନ୍ତି କଲବେ ଲେ ବୋଲଇଁ ଅ । ୧ ।
ଦେଖ ଅ ରେ ବାତ ଅ	। ଡାକଲବେଲେ ମୁଁ ବୋଲଇଁ ଅ । ୨ ।
ଭିଟାରେ ଦେଖ ଭି	। କାହିଁକି ଡାକଲୁ ସଇତା ଭଇଁ ॥
ଦେଖ ଭି ର ଭଇଁ ଭି	। ପିଠି ପଶିଗଲୁ ମାଡ଼ ଖାଇ । ୩ ।
କାଉଁ ରେ ଦେଖ ଉଁ	। ଲୁଲ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧେ ସାଧବ ବାଉଁ । ୪ ।
ଭି ର ଉଁ ଭଉଣୀ କୁଡ଼ୀ	। ଆଉ ଥରେ ଦେଲୁ ଲଞ୍ଜ ମୋଡ଼ି । ୫ ।
ଭି କୁ ଭି ଶରେ ପଡ଼	। ଭି ଶକୁ ଦୁରୁ ମୁଁ କରେଁ ଜହାର । ୬ ।
ଭି ର ସିନା ଭି ସୋଦର	। ଅମ୍ଭ ପାଠେ ନାହିଁ ଏହା ବେଉର । ୭ ।
ଠି ଠି ବୋଲି ଦି ଭଉଣୀ	। ଚିତ ଖାଉଥିଲେ ମାଡ଼ କହୁଣୀ । ୮ ।
ଅମ୍ଭ ଘରୁ ଦିହେଁ ହେଲେ ବାହାର	। ଅମ୍ଭ ପାଠେ ନାହିଁ ତାଙ୍କ ବେଉର । ୯ ।

ଏ କୁ ଦେଖ ଏ କରେ ଭଲ । ନିଜ ବୁଲୁଥାଏ ସାଇ କି ସାଇ । ୧ ।
 ଯି ସିନା ଅଟେ ଏ ରୁ ସାନ । ତାହାର ପୁଣି ବଡ଼ ଗୁମାନ । ୧୦ ।
 ଓ କୁ ଓଠରେ ଦେଖ । ନୁହଇ ସେଟା କେବେ ସଲଖ । ୧୧ ।
 ଔ ବୋଲି ଯାକୁ କହ । ଔଷଧ ଅଗରେ ଦେଖିବ ଭଲ । ୧୨ ।
 ° (ଅନୁସାର) ଦେଖି ସିନ୍ଦୂର ଟୋପା । କପାଳେ ମାରୁଛୁ ହଂସୀ ଅପା । ୧୩ ।
 ° (ଗନ୍ତବିନ୍ଦୁ) ୪ (ବିସର୍ଗ) ଏହାର ସଙ୍ଗ । ପର ଦେହରେ କରନ୍ତି ରଙ୍ଗ । ୧୪ ।

ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ ।

କ କ ଲମେ, ଖ କୁ ଖ ଲେ, ଗ କୁ ଗ ରୁଡ଼େ ଦେଖ ।
 ଘ ଘ ରେ ଥାଇ ନାଟ କରୁଅଛୁ, ଙ ଦେଖାଉଛୁ ରେଖ ।
 ଚ କୁ ଚ କେ, ଛ ଛିତାରେ, ଜ କୁ ଦେଖ ଜି ଗଡ଼େ ।
 ଝ ରକା ଅଗରେ ଝ ଝିକ ଝିକ, ଞ ନାହିଁ କାହା ସାତେ ।
 ଟ ଟଙ୍କାରେ, ଠ କୁ ଠ କେ, ଡ ଡାରେ ଡି ଦଶେ ।
 ତ ତମେ କେତେ ଦେଖାଏ ତମ, ଶ ଦେଖ କଣି ଶେଷେ ।
 ଡ ଡ ଲରେ, ଥିରକେ ଥି, ଦ ଧର ଅଗେ ଦ ।
 ଧ ଧରମେ ଜଗି ବସିଅଛୁ, ବ ନିର ଶେଷେ ନ ।
 ପ ପବନେ, ଫି ଫି ଶାରେ, ଦେଖ ହେ ବି କୁ ବି ଶେ ।
 ଭ ଗିଳାର ଅଗେ ଭି କୁ ରଖ, ମ ହୁ କଲିମ ଶେଷେ ।
 ଯ, ଯୁ, ବୋଲି ଦି ଜଣ ଭଲ, ଗୋଟିଏ ମା'ରୁ ଜାତ,
 ଯକୁ ଯମେ, ଯୁ ନ ଯୁନେ, ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଭାତ ।

ରକୁ ରଥେ, ଲି ଲିଭାରେ, ଲିର ଲୁର ଲି,
 ଲି ବଳିରେ, ବିକୁଳେ ବି, କରୁଥାନ୍ତି କେତେ ଖେଳ ।
 ଭନ ଗୋଟି ଲୁର କେତେ ସୁନ୍ଦର, ଶି, ପି, ପି, ନାମ ତାଙ୍କର;
 ଶିଗଡ଼, ପିଶ୍ମେ, ପିତେ ।

କାହାରି ରୂପ କା ସଙ୍ଗେ ନ ମିଶେ, ଦେଖିଲେ ଯିବ ପରତେ ।
 ହି ବୋଲି ଯେଉଁ ଅକ୍ଷର ଗୋଟାକ ତୁମ୍ଭର ହି ପ୍ରସ୍ତେ ଦେଖ,
 ଯି ହେଲେ ହେଲା ଦେମିଶା ଅକ୍ଷର ଏହାରି ସଙ୍ଗରେ ରଖ ।

ତୃତୀୟ ସୋପାନ ।

ବାରମ୍ବାର ଦୃଷ୍ଟିରେ ସ୍ମରଣିଷା ।

ଅକ୍ଷର ଉପରେ ଶିକ୍ଷକ ହାତ ବୁଲାଇ ଗୀତ ଗାଇବେ ଓ ସେହିପରି
 ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଗୁଆଇବେ । ଆବଶ୍ୟକମତେ ତାଲି ମାରିବେ ଓ ନାଟ କରିବେ ।
 ଏହା ପୂର୍ବ ଗୁଣଗାଳିର ଶୁଦ୍ଧ ଅଟେ ।

ଅ ଅ ଅରୁଣ ଖମ୍ବ	। ଆ ଆ ଆମ୍ବ ଆମ୍ବ	।
ଇ ଇ ଇତର ଜନ	। ଈ ଈ ଈଶ୍ବର ନାମ	।
ଉ ଉ ଉଷା ପବନ	। ଊ ଊ ଊଦୟ ବନ	।
ଋ ଋ ଋକ୍ଷ ଗର୍ଜନ	। ଌ ଌ ଌବର ନାମ	।
ଠ ଠ ଠିକ୍ କହ	। ଡ ଡ ଦେବ ବୋଲଇ	।

ଏ ଏ ଏ ରଣ ଗଛ	। ଏ ଏ ଏ ଶୀ ବଣ	।
ଓ ଓ ଓ କାର ପାର	। ଓ ଓ ଓ ଶ୍ୟ ଧର	।
କ କ କମଳା ପତ୍ର	। ଖ ଖ ଖଗରେ ସ୍ଥିତ	।
ଗ ଗ ଗରୁଡ଼ ନାମ	। ଘ ଘ ଘଟଣ ଶ୍ୟାମ	।
ଙ ଙ ଙ କାରୁଣ୍ୟ	। ଚ ଚ ଚକ୍ର ବାହୁ	।
ଛ ଞ ଞ ଛଇଳ କନ୍ୟା	। ଜ ଜ ଜଗତ ନଳା	।
ଟ ଠ ଠ ଟଙ୍କୁଅଛି	। ଝ ଝ ଝ ନାହିଁ କିଛି	।
ଡ ଢ ଢ ଢଳ ପଥର	। ଠ ଠ ଠ କାର ନେବ	।
ଡି ଡି ଡି ମୁଖର	। ଡି ଡି ଡି ନ କର	।
ଣି ଣି ଣୋଟିଏ ରଣ	। ତି ତି ତିଳକୁ ଦେଖ	।
ଥ ଥ ଥରୁଛି ଦେହ	। ଦି ଦି ଦି ମୁକୁତ	।
ଧ ଧ ଧରଣୀ ଧର	। ନି ନି ନିରବେ ଡର	।
ପି ପି ପିକଳ ଦେବ	। ପି ପି ପିଳ ଝାଡ଼ିବ	।
ବି ବି ବିକ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର	। ଭି ଭି ଭି ଶ୍ରୀ ନୋହବ	।
ମି ମି ମି ଧୂସୂଦନ	। ଯି ଯି ଯିମ୍ବୁ ବନ	।
ରି ରି ରିମା ସୁନ୍ଦରୀ	। ଲି ଲି ଲିଭାର ପର	।
ବି ବି ବିଷ୍ଣୁ ପିପ୍ପଳ	। ଶି ଶି ଶିଳା ନ କର	।
ସି ସି ସିଶୁ ବଳଦ	। ସି ସି ସିବ ସିଂହ	।
ହୁ ହୁ ହୁ ରଣ ମଳ	। ଯି ଯି ଯିମ୍ବୁ ହୋଇଲ	।

ଚତୁର୍ଥ ସୋପାନ ।

ଅକ୍ଷର କ୍ରିଡ଼ା ।

ଅ ପାଞ୍ଚଟି ଇ ପାଞ୍ଚଟି ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷର ପାଞ୍ଚଟି ଭେଦୀଏ କାଗଜ ପଟାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ । ଏହି ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦମାନ ବାଳକମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନାଇବାକୁ ହେବ । ଅଭ୍ୟାସ ପରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅକ୍ଷର କାର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ରଖାହେବ । ବାଳକମାନେ ତହିଁ ଗୁରୁ ଅଞ୍ଚଳେ ବସିବେ ଏହି ଅକ୍ଷର ଆଣି ଏହି ଶବ୍ଦମାନ ଯେପରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରିବେ, ସିକ୍ଷକ ସେପରି ସାହାଯ୍ୟ ଦେବେ ।

ଅଶ, ଅଘ, ଅଜ, ଅଟକ, ଅତଏବ, ଅଧ, ଅଧର, ଅନଳ, ଅନବରତ, ଅନଶନ, ଅପରୟ, ଅପଥ, ଅଭୟ, ଅମର, ଅମଳ, ଅୟନ, ଅବୟବ, ଅଶନ, ଅହ, ଅଳୟ, ଅସନ, ଅହରହ ।

ଆଇନ, ଆଇ, ଆଡ଼, ଆକଟ, ଆଶ, ଆଗତ, ଆଗମନ, ଆଗମନ, ଆଚରଣ, ଆଜ, ଆଠ, ଆଡ଼, ଆତ, ଆତପ, ଆନନ, ଆପଣ, ଆପଦ, ଆୟ, ଆରବ, ଆଳୟ, ଆବର, ଆବରଣ, ଆଶ, ଆହୁବ ।

ଇତର, ଇଶ ।

ଉଆ, ଉଆସ, ଉଇ, ଉଷ, ଉଟକ, ଉଦକ, ଉଦର, ଉପଗତ, ଉପଳ, ଉପବନ, ଉଭୟ, ଉର ।

ଉନ, ଉହ ।

ଉର୍, ଊର୍ଷ, ଊତ ।

ଏର, ଏକ, ଏକକ, ଏକତମ ।

ଐଶ ।

ଓଉ, ଓଘ, ଓଜନ, ଓଜର, ଓଢ଼, ଓଦନ ।

କଅଣ, କଏଦ, କଉ, କର, କଛ, କଟକ, କଣ,
କଥନ, କଦନ, କନକ, କମ, କମଳ, କର, କରକର,
କରଜ, କରଣ, କରତ, କଳମ, କଲସ, କବର, କବଳ ।

ଗଇ, ଗଇର, ଗଗ, ଗର, ଗତ, ଗନନ, ଗରର,
ଗରତ, ଗଳ, ଗଲ, ଗବର ।

ଗଉଡ଼, ଗଗନ, ଗଜ, ଗଡ଼, ଗଡ଼ବଡ଼, ଗଢ଼ଣ,
ଗଣନ, ଗତ, ଗଦ, ଗର, ଗରଗଡ଼, ଗରଜ, ଗରମ,
ଗରଜ, ଗବୟ, ଗହଳ ।

ଘଟ, ଘଟକ, ଘଟଣ, ଘଡ଼, ଘନ, ଘର ।

ଚଉକ, ଚଉଦ, ଚକ, ଚଟକ, ଚଢ଼କ, ଚଣକ,
ଚପକନ୍, ଚପଟ, ଚପଳ, ଚମ, ଚମକ, ଚୟ, ଚୟନ,
ଚଉକ, ଚଉଣ, ଚରମ, ଚରସ, ଚଳନ ।

ଜଉ, ଜଣ, ଜଗତ୍, ଜଘନ, ଜଟ, ଜଠର, ଜଡ଼,
ଜଣି, ଜନ, ଜନନ, ଜନକ, ଜଳ, ଜଳକର, ଜଳଜ,
ଜଳଧର ।

ଢେଙ୍କ, ଢେଣଢେଣ, ଢେପଟ, ଢେର, ଢେରଢେର, ଢେପି
ଢେଲକ ।

ଟଗର, ଟମକ, ଟଳଟଳ, ଟହୁଟହୁ ।

ଠଉର, ଠକ, ଠଣ, ଠଣ୍ଠଣ ।

ଡଗର, ଡଳନ, ଡର, ଡହର ।

ତଗ, ତପ, ତମ ।

ତଗର, ତଟ, ତନୟ, ତପ, ତପନ, ତମ, ତର,
ତରଣ, ତରତର, ତରଳ, ତଳ, ତଲକ ।

ଥନ, ଥନଥନ, ଥର, ଥଳ ।

ଦକ, ଦଖଲ, ଦଡ଼, ଦର, ଦଶମ, ଦହନ ।

ଧକ୍‌ଧକ୍, ଧଡ଼, ଧନଦ, ଧନ, ଧବ, ଧବଳ ।

ନର, ନକଲ, ନଣ, ନଟ, ନଜର, ନତ, ନଥ,
ନଦ, ନମନ, ନୟନ, ନର, ନରକ, ନରମ, ନଳ, ନବ,
ନବମ, ନବର ।

ପଛ, ପଟ, ପଠନ, ପଣବ, ପଣସ, ପତଳ, ପଦକ,
ପର, ପରଣ, ପରଟ, ପରମ, ପରଳ, ପଳ, ପଶମ ।

ଫଳ, ଫଳକ ।

ବକ, ବଦର, ବଳ ।

ଭୟ, ଭର, ଭରତ, ଭବନ ।

ପଞ୍ଚମ ସୋପାନ ।

ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଉପସ୍ଥିତ ହ୍ରମ ।

ସ୍ୱର ।

ଅ	ଆ	ଇ	ଈ	ଉ	ଊ
ଋ	ୠ	ଏ	ଐ	ଓ	ଔ
ଅଂ	ଅଃ	ଅଃ			

ବ୍ୟଞ୍ଜନ ।

କ	ଗ	ଗ	ଘ	ଙ
ଚ	ଛ	ଜ	ଝ	ଞ
ଟ	ଠ	{ ଡ	{ ଢ	ଣ
		ଡ	ଢ	
ତ	ଥ	ଦ	ଧ	ନ
ପ	ଫ	ବ	ଭ	ମ

{ ଯ ର { କ ନ
 { ଯୁ { କ
 ଶ ଷ ସ ହ
 ଷ

ଏହି କ୍ରମରେ ସମସ୍ତ ଅକ୍ଷର ଲେଖିଲାକୁ ଶିକ୍ଷକ ଓ ବାଳକମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଗୀତ ଗାଇବେ ଓ ଆବଶ୍ୟକମତେ ତାଳ ମାରିବେ ଏବଂ ଗୀତ କରବେ ।

ସ୍ୱର ।

ଅସ ବସ ହସ ଅସ		ଅ ଅ ର ର	୧
ର ର ପର ଉ ଉ		ଧର ବ ପଡ଼ ଡ	୨
ଶଲଳ କଲ୍ଲୁ କଲ୍		ଏ ଐ ଓ ଔ	୩
(ଅଳ୍ପସ୍ୱାର) ଓ ୦ ୫ (ବ୍ୟର୍ଗ)		(ଚନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ର) ଦେଖ ଅଗା	୪

ବ୍ୟଞ୍ଜନ କ୍ରମ ।

ଏ ପତର ଗହର ଅଗ		କ ଖ ଗ ଘ	୫
ବର ଗହ ବଡ଼ ଉତ		ଚ ପଛ ଚ ଛ	୬
ଜ ଝ ଞ ଟ ଠ		କଡ଼ ଢେ ନ କର ମଠ	୭
ଧର ମଳ ଡ ଢ ଶ		ପଡ଼ ନ ମଣ ବଣଣ	୮

ଇୟୁ ନ କର ଓଟ ଗଧ	।	ପଡ଼ ପଡ଼ ତ ଥ ଦ ଧ	। ୧ ।
ଦ ଧ ପର କହ ନ	।	ଆପ ପ କର ଗମନ	। ୧୦ ।
ଫଳ ରଖ ନବ ନବ	।	ପ ଫ ପର ବ ର	। ୧୧ ।
ବ ର ପର କଣ ବଲ	।	ମ ଯ ର ଲ	। ୧୨ ।
ଜଳପର ଆଉ ବହୁ	।	ଶ ଶ ଯ ହ	। ୧୩ ।
ଅକ୍ଷର ଚୟ କର କ୍ଷୟ	।	ହ ପର କହ ଯ	। ୧୪ ।

ପଞ୍ଚ ସୋପାନ ।

ସୋପାନକ ଶିକ୍ଷା ।

ସ୍ଵର ଶିକ୍ଷା ଶେଷ କର ବର୍ତ୍ତମାନ ରେଖା ଶିକ୍ଷା ଅଭ୍ୟାସ କରବାକୁ ହେବ । ସ୍ଵରଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ଯେମନ୍ତ କ୍ରମିକତା ଅବଲମ୍ବନ କର ହୋଇଥିଲା ସେପରି ଲେଖା ଶିକ୍ଷାର ମଧ୍ୟ କ୍ରମିକତା ରକ୍ଷା କରିବାର ନିତାନ୍ତ ଅବଶ୍ୟକ ।

ରେଖା—ସୋପାନକ ଗୁଡ଼ ତଳେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

୧ । ଠ, ଚ, ର, ଗ, ଝ, ଟ, ଡ, ଢ, ଣ, ଶ, ଷ, ଈ, ଐ, ଓ, ଓ, ଓ, ଓ ।

୨ । ଦ, ବ, ହ, କ ।

୩ । ପ, ଫ, ଯ, ଷ, ସ, ଷ, ଘ, ଢ, ଢ, ଢ, ଢ, ଢ, ଢ, ଢ ।

୪ । ଥ, ଥ, ଆ, ଲ, ଲ, ଧ, ମ, ସ, ଜ, ନ, ଏ, ଓ, ଓ, ଓ ।

୫ । ଧ, ଧ, ଧ, ଠ, ଠ, ଠ, ଠ, ଠ, ଠ, ଠ, ଠ, ଠ ।

ସରଳ ରେଖା ବଡ଼ ରେଖା ଅପେକ୍ଷା କଠିଣତର । ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷର
ସଜଳ ବୁଦ୍ଧି ବା ବୁଝାଉଥିବା, ତେଣୁ ଏ ଶବ୍ଦ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଅଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା
“ନମ୍ନ ଶିକ୍ଷକ ସ୍ୱହୃଦ୍” ପ୍ରବର୍ତ୍ତୁ ଲେଖାର କ୍ରମିକତା ସମର୍ଥିତ ହୋଇ ପାରି
ନାହିଁ ।

“ଠ” ଶୁ ସବୁ ପ୍ରଥମରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦାତନ ବରା ହୋଇ-
ଅଛି । ୧ମ କାରଣ ଏହି ଅକ୍ଷର ଲେଖି ଶିଖିଲେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅକ୍ଷର ଲେଖି
ଶିଖିବାକୁ ଆଦୌ କଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ।

୨ୟତଃ ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରମାନ ।

ଏ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବୁଝାଯିବ
କି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷର “ଠ” ଅକ୍ଷର ମଧ୍ୟରେ ରଖାଯାଇ ପାରିବ ପୁଣି ଏ ଶବ୍ଦ
କପୋଳକଳ୍ପିତ ନୁହେଁ । ଏହାହିଁ ମାର୍ଜିତ ପୁରାତନ ଶବ୍ଦ, ଯେହେତୁ
ଗୁଡ଼ିଆଳୀରେ ଗୁରୁମାନେ ସ୍ୱଳ୍ପ ପ୍ରଥମରେ ତଳ ଗୋଟି ଗୋଲ୍ଲକାର କାଟି ତହିଁ
ଉପରେ ବାଳକର ହସ୍ତ ପ୍ରିୟ କରନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷର ସମସ୍ତ ନିମ୍ନଲିଖିତ କେତେ ଖଣ୍ଡ କାଠର ବା ମୋଟା
କାଗଜର ଚକ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଅବଲମ୍ବନାକ୍ରମେ ଶିକ୍ଷା ହୋଇ ପାରିବ, ପ୍ରତ୍ୟେକ
ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ଶବ୍ଦ ସେ ସେ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷାତଳେ ଦିଆ ହୋଇଅଛି ।

ଉନି ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଏକ ଚକ୍ର ।

ଦୁଇ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଦୁଇ ଚକ୍ର ।

ଦେଢ଼ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଦୁଇ ଚକ୍ର ।

ଏକ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଚାରି ଚକ୍ର ।

ଅଧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଚାରି ଚକ୍ର ।

ଶିକ୍ଷକ ମହାଶୟ ଏହି କେତୋଟି ବୃତ୍ତ କାଗଜରେ କାଟି ନେବେ ।

ଶିକ୍ଷା ଗୁଡ଼ିକ—ଉପରୋକ୍ତ ଚକ୍ରମାନ କପର ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ଏଥିରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

ଅଭ୍ୟାସ ଗୁଡ଼ିକ—ସ୍କୁଲଗୃହର କୌଣସି ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଏକ କାନ୍ଥ ନିକଟରେ ଏକ ଗୁଣ୍ଡା ବା ତାହାଠାରୁ କିଛି ବେଶି ପ୍ରସ୍ତ ୩୪ ଇଞ୍ଚ ଗଭୀର ଏକ ଗୃହର ସ୍ଥାନକୁ ଦେଖି ଏବଂ ଶିଶୁର ସଂଖ୍ୟାକୁ ଦେଖି ଗୋଟିଏ ଗର୍ଭ ଖୋଳିବାକୁ ହେବ । ବାଲିକୁ ସମତଳ କରି ତା ଉପରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଚକ୍ରମାନ ସ୍ଥାପନ କରି ତର୍କନା ଅଙ୍ଗୁଳର ଅଗ୍ରରେ ଶିଶୁକୁ ଅକ୍ଷର ଲେଖାଇବାକୁ ହେବ ।

ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଆଦର୍ଶ ଦେଖାଇବା ସକାଶେ ମାଟି ବା କାଦୁଅରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷର ଲେଖିବାକୁ ହେବ । ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାନର ଏକ ସମାନ୍ତରାଳ ରହିବ । ଏହି ଆଦର୍ଶ ମାଟିର ଅକ୍ଷର ଶିଶୁର ଆଗରେ ରଖି ଦିଆଯିବ ।

ଏ ଗୁଡ଼ିକରେ ହାତ ବସିଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ଅକ୍ଷର ଚକ୍ରର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ତେନ୍ତୁଳୀମଞ୍ଜି, କଉଡ଼ି ବା ଗୋଡ଼ ରଖି ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ହେବ । କାଠି ସଜାଇବାର ତଦ୍ରୂପ ଭଲ ନୁହେଁ, ତହିଁରେ କେତେକ ଅକ୍ଷରର କେତେକ ଅଂଶ ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଲେଖା ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସିଶିଷ୍ଟ ରହିବ, ଏଣୁ କାଠି ସଜାଇ ଲେଖିବା ବିଧି ଯତ୍ନତ୍ୟକ୍ତ । ଏଥିରେ ଶିଶୁର ଅକ୍ଷରଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମିଲେ ଖଡରେ ପରେ ଫ୍ଲେଟ୍ ଓ ଫେନ୍ସିଲରେ ଅଭ୍ୟାସ କରା ହେବ । ସର୍ବଶେଷରେ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଧ ହେଲେ ଶିଶୁର କୌତୂହଳ ସକାଶେ ତାଳପତ୍ରରେ ଅକ୍ଷର ଆକୃତି ଛିଦ୍ର କରି ଛିଦ୍ରରେ ସୂତା ଗଳାଇ ଅକ୍ଷର ଲେଖିବା ଏବଂ ତାରରେ ଅକ୍ଷର ଲେଖିବାର ଅଭ୍ୟାସ କରାଯାଇ ପାରେ ।

୧ । ୦ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ଦେବା ସକାଶେ ୩ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ତଳେ ରଖି ଶିକ୍ଷକ ନିଜେ ତହିଁ ଗୁରୁଅଡ଼େ ଗାର ବୁଲାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ

ଠ ଠ ବୋଲୁଥିବେ ଏବଂ ଶିଶୁକୁ ଡ଼ମ୍ବ କରବାକୁ ଓ କହିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେବେ । ଶିକ୍ଷା ପରେ ତେଜୁଳୀ ମଞ୍ଜିରେ ଅକ୍ଷର ଲେଖିବେ ।

୨ । ଠ ଶିକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ତଳେ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ଓ ଡ଼ମ୍ବର ଦୁଇ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ଶିକ୍ଷକ ନ ଜେ ଠ ଲେଖା ଆକାରରେ ଗାର ବୁଲାଇ ଠ ଠ କହୁଥିବେ ଏବଂ ଡ଼ମ୍ବ ଶିଶୁକୁ କରବାକୁ ଓ କହିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେବେ ।

୩ । ର ଶିଖାଇବାପାଇଁ ତଳେ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ଡ଼ମ୍ବର ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ସ୍ଥାପନ କରି ଶିକ୍ଷକ ଠ ଆକାରରେ ହାତ ବୁଲାଇ, ଲଞ୍ଜିଟିଏ ଲଗାଇ ର ର ବୋଲି ନ ଜେ କହୁଥିବେ ଏବଂ ଡ଼ମ୍ବ ଶିଶୁକୁ କରବାକୁ ଓ କହିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେବେ ।

ରଠ

ଠର

୪ । ଗ ଶିକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ଓ ଡ଼ମ୍ବର ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ସ୍ଥାପନ କରି ଶିକ୍ଷକ ଠ ଆକାରରେ ଲେଖି ଗ ଅକ୍ଷର ହେବା ଭଳି ହାତ ଲେଖିବା ପରେ ପରେ ଗ ଗ ବୋଲି ଶିଶୁକୁ କରୁଥିବେ ଓ କହୁଥିବେ ।

ଗଠ

ଠଗ

* । ଝ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ତଳେ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ଓ ତଦୁପରି ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ସ୍ଥାପନ କରି ତା ଲେଖିଲା ପରି କରି ମୁଣ୍ଡ ଅଡ଼କୁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବକ୍ର ଗାର ଝ ଲେଖା ଆକାରରେ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଝ ଝ ବୋଲି କହୁଥିବେ ଓ ଶିଶୁକୁ କୁହାଉଥିବେ ।

ଝର

ରଝ

୨ । ଞ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ତଳେ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ଓ ତଦୁପରି ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ସ୍ଥାପନ କରି ତା ଅକ୍ଷର ଲେଖିଲା ପରି ଗୋଟିଏ ସରଳ ଗାର ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଞ ଞ ବୋଲି ଶିକ୍ଷକ କହୁଥିବେ ଏବଂ ବାଳକକୁ କରାଉଥିବେ, କହୁଥିବେ ।

ଝଟ

ରଞ

ଟଞର

୩ । ଟ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ତଳେ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ଓ ତଦୁପରି ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ଏବଂ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ସମ୍ମୁଖରେ ଅବଶ୍ୟକ ସ୍ଥାନରେ ଅଥ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ରଖି ଟ ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଟ ଟ କହି କହୁଥିବେ ଓ ବାଳକକୁ କରାଉଥିବେ ।

ଗର

ରଗ

୮ । ଘର୍ଷ ଓଁ ନମଃ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚନ୍ଦ୍ର ସମ୍ମୁଖରେ ଦ୍ରୁମ ବା ପାଉଁଳ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଅଥ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚନ୍ଦ୍ର ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା ତୁଲ ଗୋଟି ଅଥ ଇଞ୍ଚର ଚନ୍ଦ୍ର ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିବ ।

୨

୯ । ଖି ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ର ରଖି ଉପରସ୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ରର ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗାର ନେଇ ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚନ୍ଦ୍ର ଅନ୍ତର କରି ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଅଥ ଇଞ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ର ରଖି ଅଥ ଇଞ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ରର ତଳ ଦିଗକୁ ଗାର ନେଇ ଗୋଟିଏ ବାଡ଼ି ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଖି ଖି ବୋଲୁଥିବେ ଏବଂ ଶିଶୁକୁ କୁହାଉଥିବେ ।

ଖ

ଖର

ରଖ

ଖଗ

ଗର

ଗଗର

୧୦ । ଖି ଶିକ୍ଷା ଦେବା ସକାଶେ ୧ ଇଞ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ର ତା ଉପରେ ୧୫ ଇଞ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ର, ତା ଉପରେ ଅଥ ଇଞ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ର ଏକ ଉପରେ ଏକ ରଖି (ତାଲବ୍ୟ) ଖି ଆକାରରେ ଗାର କାଟି ଗୋଟିଏ ବାଡ଼ି ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଖି ଖି ବୋଲୁଥିବେ ଏବଂ ଶିଶୁକୁ ବୋଲୁଥିବେ ଓ କରାଉଥିବେ ।

ଗ

ଗଠ

୧୧ । ଖି ଶିକ୍ଷାଦେବା ସକାଶେ ଖି ଶବ୍ଦ ଅବଲମ୍ବନ କରି ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚନ୍ଦ୍ର, ୧୫ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅଥ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚନ୍ଦ୍ର

ଏକ ଉପରେ ଏକ ରଖି ଶି ଲେଖା ଅକ୍ଷରରେ ଗାର କାଟି ବାଡ଼ି ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଶି ଶି ବୋଲୁଥିବେ ଏବଂ ଶିଶୁକୁ କରୁଥିଥିବେ ।

ଶି

ଶିଶୁ ଚରଣ ଝରଣ ଶରଣ ଗଣ

୧୨ । ଈ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ସକାଶେ ଅଧ ଇଞ୍ଚର ଦୁଇ ଗୋଟି ଚକ ତଳେ ପାଖକୁ ପାଖ ରଖି ତା ଉପରେ ଗୋଟିଏ ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଚକ ରଖି ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଇ ଇ ବୋଲିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶିଶୁକୁ କରୁଥିବାକୁ ହେବ ।

ଇ

ଶର

ଶରର

୧୩ । (ଦୀର୍ଘ) ଈ ଲେଖା ସକାଶେ ଦ୍ରୁଷ୍ଟ ଇ ଲେଖି ଦ୍ରୁଷ୍ଟ ଇର ପେଟରେ ଗୋଟିଏ ପେଟ ଦେବା ସକାଶେ ଅଧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଗୋଟିଏ ଚକ ରଖି, ଆବଶ୍ୟକମତେ ଈ ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଈ ଈ ବୋଲି ଶିଶୁକୁ କରୁଥିଥିବେ ।

ଈ

୧୪ । ° (ଅନୁସ୍ଵାର), ୀ (ବିସର୍ଗ), ° (ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ) ଅଧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଚକ ବ୍ୟବହାର କରି ଏହି ସବୁକୁ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେବ ।

୧୫ । ଈ ଶିଖାଇବାକୁ ହେଲେ ଅଧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଦୁଇ ଚକ ତା ଉପରେ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଗୋଟିଏ ଚକ ଓ ତା ଉପରେ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍କର ଗୋଟିଏ ଚକ ଥାଏ ।

ବ୍ୟାସାବର ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥାପନ କରି ପ୍ରଥମରେ ୧ ଇଞ୍ଚ ଓ ୧୫ ଇଞ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ର ବ୍ୟବହାର ପରେ ହ୍ରାସ ଲେଖିବାକୁ ଅଥ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାବର ଦୁଇ ଚନ୍ଦ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଛି ଛି ବୋଲୁଥିବେ ଓ ଶିଶୁକୁ କରାଉଥିବେ ।

ଗଢ଼

୧୭ । ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାବର ଚନ୍ଦ୍ର ତଳେ ରଖି ଏହି ଚନ୍ଦ୍ରର କେନ୍ଦ୍ରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାବର ଚନ୍ଦ୍ର ତା ଉପରେ ରଖି ଦି ଆକାରରେ ଅକ୍ଷର ଲେଖିବାବେଳେ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାବର ଚନ୍ଦ୍ର ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ଗାର ଦେଇ ଅନ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଗାରକୁ ବୁଲାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଦି କହି କହି ଶିଶୁକୁ ଲେଖାଉଥିବେ ଓ କୁହାଉଥିବେ । ଏଠାରେ ଏହା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାବର ଚନ୍ଦ୍ରର କେନ୍ଦ୍ରଠାରୁ ଉପର କେତେକ ଅଂଶ ୨ ଇଞ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ର ବ୍ୟାସାବର ଏମନ୍ତ ଅନ୍ତରାଳରେ ରହିବ ଯେମନ୍ତ ତଳ ଚନ୍ଦ୍ରର ଆକାର ଉପରକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଲ ନ ଦିଶି ଶୁକ୍ଳ ପକ୍ଷର ଏକାଦଶୀ କିମ୍ବା ଦ୍ଵାଦଶୀର ଚନ୍ଦ୍ରପରି ଦିଶିବ ।

ଗଦ

ଗଦଗଦ

ଦର

ଦଢ଼

୧୭ । ବି ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ଦି ଗଢ଼ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଦି ତଳ ପୃଷ୍ଠା ଉପରେ ଗାର ଦି ଅକ୍ଷର ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବି ବି ଶିଶୁକୁ କୁହାଇବାକୁ ଓ କରାଇବାକୁ ହେବ । ଏଠାରେ ଏହା ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ ଦି ରେ ଉଭୟ ପରସ୍ପର ସମ୍ପର୍କାନୁସାରେ ଦିଶୁଥିବା ଗାର ବୁଲାଇବାକୁ ହୋଇଥିଲା, ଏଠାରେ ବଡ଼ ଚନ୍ଦ୍ରର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳ ବୁଲାଇବାକୁ ହେବ ।

ବାଡ଼ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ପି ପି ଲେଖି ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ କରାଇବେ ଓ
ଲେଖାଇବେ ।

ପ

କପଟ ଛପଟ ଛପର ଦେଟ ପରଶ

୨୧ । ପି ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ପି ଶୁଦ୍ଧ ଅବଲମ୍ବନ କରି କେବଳ ମାତ୍ର
ବାଡ଼ର ଶିର ପାଖରେ ଅଥ ଇଚ୍ଛା ବ୍ୟାପାର୍ବର ଚକ୍ର ବଦାଇ ମୁଣ୍ଡନାଟିଏ କରି
ଶିକ୍ଷକ ପି ପି ବୋଲୁଥିବେ ଓ ଶିଶୁକୁ କରାଉଥିବେ ।

ଫ

ଫରକ

୨୨ । ୧୫ ଇଚ୍ଛା ବ୍ୟାପାର୍ବର ଚକ୍ର ଓ ତତ୍ତ୍ୱପରି ୨ ଇଚ୍ଛା ବ୍ୟାପାର୍ବର
ଚକ୍ର ଏପରି ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ୧ ଇଚ୍ଛା ବ୍ୟାପାର୍ବ ଚକ୍ର ଉପରେ ତାର
କେନ୍ଦ୍ର ନିକଟରେ ୨ ଇଚ୍ଛା ବ୍ୟାପାର୍ବର ଚକ୍ରର ପରିଧି ତଳଭାଗ ଯେପରି
ରହିବ; ଯି ଆକାରରେ ବାମ ଭାଗ ପରିଧି ଦ୍ୱୟ ସକ୍ରିୟ ସ୍ଥାନକୁ ଗୋଟିଏ ଗାର
ଦେଇ ଅକ୍ଷର ଲେଖି ସମ୍ମୁଖରେ ଗୋଟିଏ ଗାର ଦେଇ ଯି ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଯି ଯି କହି ଶିଶୁକୁ କରାଉଥିବେ ଓ ଲେଖାଉଥିବେ ।

ଯୁ ଲେଖା ସକାଶେ ଯି ର ଆବଶ୍ୟକ ଚିହ୍ନ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ଯ ଯୁ

ଯମ

ଗବୟୁ

୨୩ । ପି ଲେଖିବାକୁ ହେଲେ ଠିକ୍ ଯି ଶୁଦ୍ଧ ଅବଲମ୍ବନ କରି ବାମ
ପାର୍ଶ୍ୱର ଗାର ନ ଲେଖି ଯେତେ ପାଡ଼ିବେ । -

ପ

ପଟକ ରପକ ପଟପଦ କପଣ

କ ଏକ ପିମ୍ପି ଯି ହୁଏ, ଯି ଲେଖିବାକୁ ହେଲେ ଯି ଲେଖି
ପେଟ ପାତିଦେବାକୁ ହେବ ।

ସ

ସର ରସ କସ ଦସ ପସ ପସକ ପସରର
ପସ ରସକ ରସଣ

୨୪ । ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଦୁଇ ଗୋଟି ଚକ୍ର ଏକକୁ ଆରକର
ପାଖରେ ପାଖରେ ରଖି ଦୁହଁଙ୍କର ଆଗରେ ଦୁହଁଙ୍କର ପରସ୍ପର ସ୍ପର୍ଶ କର । ଇଞ୍ଚ
ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ସ୍ଥାପନ କର ଘି ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଘି ଘି
ବୋଲୁଥିବେ, ଶିଶୁକୁ କରୁଥିଥିବେ ଓ ଲେଖାଉଥିବେ ।

ଘ

ଘଟକ ଘଟ ଘଟଣ ଘର

୨୫ । ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର, ଜହ୍ନପର ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର
ଚକ୍ର ରଖ ଏବଂ ତା ତଳ ପୁଡ଼ିଆ ନ ଥିବା ଗୋଟିଏ ତି ଲେଖ, ପରେ ସେହି
ସ୍ଥାନରେ ତି ର ପୁଡ଼ିଆ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଛି, ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଅଧ ଇଞ୍ଚ
ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧର ଚକ୍ର ସ୍ଥାପନ କର ତି ଲେଖିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ
କରାଇବାକୁ ହେବ ।

ଡ

ତଗର ତବତ ଲତର ଗତ ଗତ ଛତର
 ତଟ ତତ୍ ତତପର ତରତର ତରବର
 ଯତ ଶତ ଶତକ ହୁତ

୨୭ । ତି ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେଲେ ତି ଶୁଦ୍ଧ ଅବଲମ୍ବନ କରି ତଳେ
 ମୁଣ୍ଡିକାଟିଏ ଦେବାକୁ ହେବ । ଏହୁ ଶୁଦ୍ଧ ତି ଓ ତି ସଦାଶେ ଦୟାଗାମୀ ।
 ଏହୁ ଅକ୍ଷର ଲେଖିବା ସମୟରେ ଶିକ୍ଷକ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଥିବେ, କୁହାଉଥିବେ
 ଓ ଲେଖାଉଥିବେ ।

ଗରତ

ଚତ

୨୮ । ତି ଶିଖାଇବାକୁ ହେଲେ ୧ ଲକ୍ଷ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ର ରୂପରେ
 ୨ ଲକ୍ଷ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ର ରଖି ସଦାସ୍ତମରେ ସାନ ବାଡ଼ିଟିଏ ଦେଇ
 ତି ଲେଖି ଶିକ୍ଷକ ତି ତି ବୋଲୁଥିବେ ଓ ବାଳକଙ୍କୁ କରାଉଥିବେ ଏବଂ
 ଲେଖାଉଥିବେ ।

ତଗର ତଗତଗ ତର ପଲତ ବଡ଼

୨୮ । ତି ଶିକ୍ଷା ସଦାଶେ ତି ଶୁଦ୍ଧ ଅବଲମ୍ବନସ୍ତୁ, ବେବକ ମୁଣ୍ଡିକାଟିଏ
 ଅବଶ୍ୟକ ସ୍ଥାନରେ ରଖିବାକୁ ହେବ ।

୨୧ । ଉ ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ଡି ସାଦି ଅବଲମ୍ବନ କରି ତଳେ ଲାଞ୍ଜିଏ
ଦେବେ ଏକ ଡି ଡି ବୋଲୁଥିବେ ଓ ବାଳକମାନଙ୍କୁ କରୁଥିବେ ।

ଉ

ଉଦ ଉଦକ ଉଦୟ ଉଦର ଉପଗତ
ଉପଚୟ ଉର ଉରଗ ଉସତ ଗଉଡ଼
ଠଉର ଡଉଲ

୩୦ । ଭି ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ଚକ୍ର ଉପରେ ୨ ଇଞ୍ଚ
ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ଚକ୍ର ରଖି ଗାରବସ୍ଥାନ ଭି ଲେଖିବାକୁ ହେବ, ପରେ ଅଧ ଇଞ୍ଚ
ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ଚକ୍ର ୧ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ଚକ୍ର ମଧ୍ୟରେ ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ
ଚକ୍ରର ପରିଧିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା ଭଳି ସ୍ଥାନରେ ରଖି ଭି ଆବଶ୍ୟକ ଅଂଶ ପୂର୍ଣ୍ଣ
କରିବାକୁ ହେବ । ପରେ ସମଗ୍ର ଅକ୍ଷର ଲେଖି ଶିକ୍ଷକ ବାଳକମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା
ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିଶୁକୁ ବୋଲୁଥିବେ ଓ କରୁଥିବେ ।

ଭ

ଭରତ ଭଭୟ ଭପତ ଭୟ ଭରଣ ଭଗତ

୩୧ । ଥି ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେଲେ ଏକ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ଚକ୍ର ଏକ
ତଳେ ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ଚକ୍ର ତଳେ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥାନରେ ରଖି ଥି ଅକ୍ଷର-
ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଥି ଥି ବୋଲୁଥିବେ ଏକ ଶିଶୁକୁ କରୁଥିବେ
ଥିବେ ଓ ବୋଲୁଥିବେ । ଏ ଅକ୍ଷରରେ ଗୋଟିଏ ବାଡ଼ର ବସ୍ତୁକୁ
ହେବ ।

ଥ

ଥର ରଥ ପଥକ ପଥର ପଥ ଶପଥ

୩୨ । ଅ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେଲେ ଏକ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାପାର୍ଦ୍ଧର ଦୁଇ ଗୋଟି ଚକ ତଳେ ୨ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାପାର୍ଦ୍ଧର ଚକ ରଖି ଅ ଲେଖା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଅ ଅ ବୋଲୁଥିବେ ଓ ଶିଶୁକୁ କରାଉଥିବେ ଏକ ଲେଖାଉଥିବେ । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ବାଡ଼ିର ଦରକାର ।

ଥ

ଅଜର ଅରଜ ଅକ୍ଷ ଅକ୍ଷତ ଅକ୍ଷମ
ଅକ୍ଷୟ ଅମ ଅନନ୍ଦ ଅକେ ଅନେ
ଅଳେ ଅପଥ ଅପ ଅପହରଣ ଅବଧ
ଅଭୟ ଅବଗତ ଅବତରଣ ଅବସୁବ
ଅବଶ ଅହରହ ଚଅଁର ଛଅ ତଅଁର

୩୩ । ଆ ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ଅ ଶବ୍ଦ ଅବଲମ୍ବନମ୍ । କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗାର ଅଧିକ ଦେବାକୁ ହେବ । ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆ ଆ ବୋଲୁଥିବେ ଓ ଶିଶୁକୁ କରାଉଥିବେ ।

ଆ

ଆକଟ ଆକର ଆଗତ ଆଚରଣ ଆତପ ଆଦର
ଆପଟ ଆପଣ ଆପଦ ଆୟତ ଆରବ ଆଗ

୩୪ । ଲି ଶିଖାଇବାକୁ ହେଲେ ତଳେ ଏକ ଇଞ୍ଚର ଦୁଇ ଗୋଟି

ଚନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ଉପରେ ୨ ଇଞ୍ଚର ଚନ୍ଦ୍ର ବସାଇ ଲେଖିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଲି
ଚମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଲୁଞ୍ଜ ଦରକାର । ଏହି ଲି ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିଶୁକୁ
କୁହାଇବାକୁ ଓ ଲେଖାଇବାକୁ ହେବ ।

ନ

ଅଲକ୍ଷ ଅଲକ୍ଷଣ ଆଲକ୍ଷ ଛଳ କଳକଳ କଳହ
କବଳ ଗଳ ଗଲ ଗହଳ ଚହଳ ଛଇଳ ଝଲକ
ତଳମଳ ତରଳ ତଲବ ଦଳଲ ପରଳ ପଳ
ବଳଦ ବଳ ବହଳ ବଦଳ

୩୫ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ୨ ଇଞ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ର ରଖି ପ୍ରଥମରୁ ଗୋଟିଏ ଅକ୍ଷ
ରେଖା ଲେଖି ଅକ୍ଷର ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିଶୁକୁ କୁହାଇବାକୁ ଓ
ଲେଖାଇବାକୁ ହେବ ।

ଧ

ଅଧର ଧଇଁ ଧକ ଧକଧକ ଧତ ଧତପତ
ଧପଧପ ଧର ଧରଣ ଧବ ଧବଳ

୩୬ । ଧ ଓଲଟ ଗତି ଅବଲମ୍ବନ କରି ମି ଲେଖିବାକୁ ହେବ ।

ମ

ଅମଳ ଆମ ଆମୟ ଉପଶମ କମଳ ଚମ ଚମର
ଚରମ ଚଳମଳ ମେକ ତମ ଡମ ଧମକ ପରମ
ପରମପଦ ପଲମ ମଉଡ଼ ମକର ମଣ ଯମକ
ସମକକ୍ଷ ସମକ୍ଷ

୩୭ । ସି ଶିଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ମି ଶୁଭ ଅବଲମ୍ବନ ଦେ ଦେବନ
ଗୋଟିଏ ଗାର ତଳେ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ସି ସି କହୁ ଲେଖୁଥିବେ
ଓ ଶିଖୁଛୁ କୁହାଇ କୁହାଇ ଲେଖାଉଥିବେ ।

ସ

ଅକସ ଅକସର ଅସନ ଉଆଁସ କଳସ
କଳହୁଂସ ରସ ତମସ ରଭସ ସକଳ ସଦ
ସର ସରଟ ସରଣ

୩୮ । ଜି ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ଅଧି ଲକ୍ଷର ଦୁଇ ଗୋଟି ଚକ ଉପରେ
ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଚକ ଲଞ୍ଜି ଅବଶ୍ୟକ ମତେ ଅକ୍ଷର ଲେଖିବାକୁ ହେବ, ଏହି
ସମୟରେ ଶିକ୍ଷକ ଛାତ୍ରରଣ କରୁଥିବେ, କୁହାଉଥିବେ ଓ ଲେଖାଉଥିବେ ।

ଜ

ଉଚ୍ଚଜ ଉଚ୍ଚଜ କରଜ ଗଜ ଜର ଜକଜକ
ଜଗତ ଜଘନ ଜଟ ଜଡ ଜଣ ଜନ ଜନକ
ଜନନ ଜନପଦ ଜନରବ ଜୟ ଜଗତି ଜଳ
ଜଳଚର ଜଳଜ ଜବ

୩୯ । ଜି ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ଲକ୍ଷ ଚକ ଉପରେ ୨ ଲକ୍ଷ ଚକ ଥୋଇ
ଅକ୍ଷର ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷକ ଜି ଜି କହୁଥିବେ, କୁହାଉଥିବେ ଓ
ଲେଖାଉଥିବେ ।

ନ

ଅନଟନ ଅନଳ ଅନଶନ ଅପଘନ ଅସୁନ
ଆନନ ଆନତ ଅଶନ ଆଭନ ଆତମନ

୪୦ । ଏ ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ୧୫ ଇକ୍ଷର ଚକ୍ର ରଖି ଚକ୍ରରେ ନ ଲେଖି
ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନରେ ଭିନ୍ନ ଗୋଟି ସରଳରେଖା ଦରକାର ।

ଅତଏବ ଏକତ ଏକତମ ଏକତର

୪୧ । ଐ ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ୧୫ ଇକ୍ଷ ଚକ୍ର ରଖି 'ଏ' ଲେଖି ପରେ
ଅଗରେ ଅଧ ଇକ୍ଷ ଚକ୍ର ରଖି ଅକ୍ଷର ପୂରଣ କରିବାକୁ ହେବ ।

୪୨ । ଓ ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ଅଧ ଇକ୍ଷର ଦୁଇ ଗୋଟି ଚକ୍ର ତଳେ ୧ ଇକ୍ଷ
ଚକ୍ର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦରେ ରଖି ଅକ୍ଷର ଲେଖିବାକୁ ହେବ ।

୪୩ । ଐ ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ଓ ଶବ୍ଦ ଅବଲମ୍ବନୀୟ । କେବଳ ଅକ୍ଷର
ଶେଷରେ ଅଧ ଇକ୍ଷ ଚକ୍ର ରଖି ଅକ୍ଷର ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ହେବ ।

୪୪ । ଓ ଶିକ୍ଷା ସକାଶେ ଅଧ ଇକ୍ଷର ଦୁଇ ଗୋଟି ଚକ୍ର ସମାନ୍ତ
ଧାରରେ ଉପରେ ଅଧ ଇକ୍ଷର ଦୁଇ ଗୋଟି ଭଲ ଉପର କର ରଖି ଅକ୍ଷର
ଲେଖିବାକୁ ହେବ ।

ସପ୍ତମ ଯୋପାନ ।

୧୦ରୁ ୧୦ ଶିକ୍ଷା ।

ମୌଖିକ ଗଣିତ । ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ପ୍ରଣାଳୀ ।

- ୧ । ଶିକ୍ଷା ଦେବା ବିଷୟ—ଏକ ମୁଣ୍ଡ, ଏକ କାନ, ଏକ ବିଭାସ ଇତ୍ୟାଦି ।
- ଏକ ଏକ ପଦାର୍ଥ ବାଳକଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ହୁଅଇ ନିଜେ କହିବାକୁ ଏକ ବାଳକଙ୍କୁ କୁହାଇବାକୁ ହେବ, ପରେ ବାଳକ ଏପରି ଭାବୁ ଜାଣି ପାରିବ ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥ ଦେଖାଇଦେଇ କେତୋଟି ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ସେ ଏକ ପଦାର୍ଥ ବୋଲି ଉତ୍ତର ଦେବ । ଉପରେ ଏକ ପ୍ଲେଟରେ ବା କଳା ପଟାରେ ଲେଖି ଦେବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଉଣ୍ଡରେ ଏକ ଏକ ବୋଲି ଅନେକ ଥର ଲେଖ ।
- ୨ । ଗୋଟିଏ ମୁଣା ବା ପାଦରେ ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ରଖି ଦେଇ—
 ଥିବେ, ଆଉ ବାଳକ ପାଖକୁ ଆଣି କେତେ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ି ଅଛି ବୋଲି ପଚାରିବେ ଏବଂ ତାଠାରୁ ଏକ ବୋଲି ଉତ୍ତର ନେବେ । ସେହି ପାଦରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ପକାଇ ଦେବେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ିକୁ ହାତରେ ଧରିବେ । ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ପାଦରେ ପକାଇ କେତେ ଗୋଡ଼ି ପକାଇଲି ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ କରିବେ, ବାଳକ ଉତ୍ତର ଦେବ ଏକ । ଅନ୍ୟ ଗୋଡ଼ି ପକାଇ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇ ବୋଲି ନିଜେ କହିବ ଏବଂ କୁହାଇବ । ଏହିପରି ଏକ ବାଳକ, ଏକ ବାଳକ= ଦୁଇ ବାଳକ । ଏକ ମୁଣ୍ଡ, ଏକ ମୁଣ୍ଡ=ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡ । ଏହିପରି ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ଏକ ପଦାର୍ଥ ନେଇ ଦୁଇ ପଦାର୍ଥ କହିବ; ପରେ ଏକ କାନ, ଏକ କାନ=ଦୁଇ କାନ; ଏକ ହାତ, ଏକ ହାତ=ଦୁଇ

ହାତ । ଏହିପରି ଯୁଗ୍ମକ ପଦାର୍ଥ ଦେଖାଇବ, ହୁଏଁଇବ, କହୁଥିବ, କୁହାଉଥିବ, ପରେ ନିଜେ ନ କହି କେବଳ ବାଳକକୁ କୁହାଇବ । ଶେଷରେ ଦୁଇ ଲେଖିଦେଇ ଭୂଷରେ ଦୁଇ ଅନେକ ଥର, ଶେଷରେ ଏକ ଓ ଦୁଇକୁ ଭୂଷରେ କୁହାଇ କୁହାଇ ଅନେକ ଥର ଲେଖାଅ ।

୩। (କ) ଦୁଇ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଥକାଇ ଗୋଟିଏ ପାଦ ଆଣ; ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବେ ଏଥରେ କେତେ ଗୋଡ଼ ଅଛି, ବାଳକ ଉତ୍ତର ଦେଇ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ । ଶିକ୍ଷକ ଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ରେ ଏକ ଗୋଡ଼ ପକାଇ ପଚାରିବେ, କେତେ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଦେଲେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ରେ ଉତ୍ତର ନେବେ । ସବୁଗୁଡ଼ିକ ପାଦରୁ ହାତରେ ଧରି ଏକ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅକାଇ ପିଲକୁ କହି ଗଣ, ସେ ଉତ୍ତର କରି ଗଣିବ ଏକ; ଦୁଇ ଗୋଡ଼ କିନ୍ତୁ ଦୁଗଣ୍ଡ ଗୋଡ଼ ପକାଇଲେଲେ ତୁମ୍ଭେ କହୁବ ଭଳି । ସେହିପରି ଅନେକ ଥର ବାଳକ ହାତରେ ଗଣାଇବ ।

(ଖ) ଦୁଇ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଏକ ପାଦରେ ଏକ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ ଉପ ଏକ ପାଦରେ । ପଚାରି, ଏ ପାଦରେ କେତେ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଅଛି । ଉତ୍ତର, ଏ ପାଦରେ ଦୁଇ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ । ପଚାରି, ଏ ଅନ୍ୟ ପାଦରେ କେତେ ଗୋଡ଼ । ଉତ୍ତର, ଏ ପାଦରେ ଏକ ଗୋଡ଼ । ପଚାରି, ଦୁଇ ପାଦରେ କେତେ ଗୋଡ଼ ହେଲା । ଉତ୍ତର, ଚାଲି ଗୋଡ଼ ହେଲା । ପ୍ରଶ୍ନ—ଦୁଇ କାନ, ଏକ କାନ କେତେ ? ଉତ୍ତର ଚାଲି ।

(ଗ) ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥ ଦୁଇ ପଦାର୍ଥ ମିଶାଇ ପଚାରି ।

(ଘ) ଚାଲି ଗୋଟି ଉଲ ଉଲ ପଦାର୍ଥ ଦୁଇ, ସେହିପରି ଗଣାଅ ।

(ଙ) ଶେଷରେ ସ୍ତୋତ୍ରରେ “କ” ଲେଖିଦିଅ । ୧, ୨, ୩ ଭୂଷରେ କୁହାଇ କୁହାଇ ଅନେକ ଥର ଲେଖାଅ । ଲେଖାରୁ ଏକ ଏକ ଲେଖାଇ ମଧ୍ୟ କୁହାଇବ ।

୪ । (କ) ଭିନ୍ନ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଦ୍ଵାରା ଗୋଟିଏ ପାଦ ନିଅ, ଏଠାରେ କେତେ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଅଛି ବୋଲି ପଚାର । ଉତ୍ତର, ଭିନ୍ନ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ । ଏଥିରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ ପକାଇଲି ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ ପକାଇଦିଅ ।

(ଗ) ପାଦରୁ ଗୋଡ଼ ସବୁ ହାତରେ ଧରି, ପାଦରେ ଏକ ପକାଅ । ଗଣାଅ ଏକ ଗୋଡ଼ ।

ଦ୍ଵିତୀୟେ ପକାଅ—ଗଣାଅ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ।

ତୃତୀୟେ ପକାଅ—ଗଣାଅ ତିନି ଗୋଡ଼ ।

ଚତୁର୍ଥେ ପକାଅ—ତୁମ୍ଭେ କହ ଚାଲ ।

ଏହିପରି ଅନେକ ଥର କଲିରୁ ବାଳକ ବସ୍ତ୍ରରେ ଏହିପରି ସେସବୁ ଗୋଡ଼ ଅନେକ ଥର ଗଣାଅ ।

(ଗ) “୪” ମୁଣ୍ଡରେ ଲେଖି ଅନେକ ଥର ଲେଖାଅ ଏବଂ କୁହାଉଥାଅ ।

(ଘ) ଏକଗୋଡ଼ ଭିନ୍ନଗୋଡ଼ ସଙ୍ଗରେ ରଖାଅ ଏବଂ ଗଣାଅ ଓ ଲେଖାଅ ।

(ଙ) ଏକ ପଦାର୍ଥ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥରେ ରଖାଅ, ଗଣାଅ ଓ ଲେଖାଅ ।

(ଚ) ଦୁଇ ପଦାର୍ଥ ଦୁଇଗୋଟି ପଦାର୍ଥରେ ମିଶାଇ ଗଣାଅ ଓ ଲେଖାଅ ।

(ଛ) ଦୁଇ ପଦାର୍ଥ ଭିନ୍ନ ଦୁଇଗୋଟି ପଦାର୍ଥରେ ମିଶାଇ ଗଣାଅ ଓ ଲେଖାଅ ।

(ଜ) ଭିନ୍ନ ଗୋଟି ପଦାର୍ଥ ଏକ ପଦାର୍ଥରେ ମିଶାଇ ଗଣାଅ ଓ ଲେଖାଅ ।

(ଝ) ଭିନ୍ନ ଗୋଟି ପଦାର୍ଥ ଅନ୍ୟ ଏକ ପଦାର୍ଥରେ ମିଶାଇ ଗଣାଅ ଓ ଲେଖାଅ ।

(ଞ) ଚାଲି ଗୋଟି ପଦାର୍ଥରୁ ଏକ ପଦାର୍ଥ ନେବାକୁ କହ ଅବଶିଷ୍ଟକୁ ଗଣାଅ ଓ ଲେଖାଅ ।

(ଟ) ଚାଲି ଗୋଟି ପଦାର୍ଥରୁ ଦୁଇ ଗୋଟି ପଦାର୍ଥ ନେବାକୁ କହ ଅବଶିଷ୍ଟକୁ ଗଣାଅ ଓ ଲେଖାଅ ।

(୦) ଚାରି ଗୋଟି ପଦାର୍ଥରୁ ଛନ ଗୋଟି ପଦାର୍ଥ ନେବାକୁ କହ
ଅବଶିଷ୍ଟକୁ ଗଣାଅ ଓ ଲେଖାଅ ।

(୧) ଚାରି ଗୋଟି ପଦାର୍ଥରୁ ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ରଖ ବୋଲି କହ ।

(୨) ଚାରି ଗୋଟି ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରରେ ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ
ରଖ ବୋଲି କହ ।

(୩) ଚାରି ଗୋଟି ପଦାର୍ଥକୁ ଚାରି ଗୋଟି ସ୍ଥାନରେ ରଖ ଓ ଗଣାଅ ।
ଲେଖାରୁ ଏକ ଏକ ଲିଭାଇ ମଧ୍ୟ ଗୁଣାଇବ ।

* । (କ) ଚାରି ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ପ୍ରକାର ଗୋଟିଏ ପାଦରେ ଅଉ ଗୋଟିଏ
ଗୋଡ଼ ପକାଇବାକୁ କହ । ପାଦର ସବୁ ଗୋଡ଼କୁ ହାତରେ ନିଅ
ବୋଲି କହ, ଗଣ ବୋଲ । ବାଳକ ଚାରି ଗୋଟି ଗୋଡ଼କୁ ଗଣି
ନେବ । ସପ୍ତମ ଗୋଡ଼ ପକାଇଲା ବେଳକୁ ତୁମ୍ଭେ ପାଞ୍ଚ ବୋଲି
କହିଦିଅ, ସ୍ଲେଟରେ ଲେଖିଦିଅ ଏବଂ ଏହା ଅନେକ ଥର
କରିବ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥରକୁ “*” ସ୍ଲେଟରେ ଲେଖାଉଥାଅ ।

(ଖ) ଏକ ଗୋଡ଼ ଚାରି ଗୋଡ଼ରେ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ଛନ ଗୋଡ଼ରେ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ଛନ ଗୋଡ଼ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ରେ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ଚାରି ଗୋଡ଼ ଏକ ଗୋଡ଼ରେ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ପ୍ରଥମେ ସମାନ ସମାନ ପଦାର୍ଥରେ ସମାନ ସମାନ ପଦାର୍ଥ ରଖ ଓ
ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ ରଖ ।

(ଗ) ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ରୁ ଏକ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ନେବାକୁ କହ-ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ରୁ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ନେବାକୁ କହ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ରୁ ଛନ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ନେବାକୁ କହ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ରୁ ଚାରି ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ନେବାକୁ କହ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ରୁ ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ନେବାକୁ କହ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

ପ୍ରଥମରେ ସମାନ ସମାନ ପଦାର୍ଥ ସମାନ ପଦାର୍ଥରୁ କାଢ଼ି ଓ ପରେ ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥରୁ କାଢ଼ି ନେବାକୁ ହେବ ।

୨ । (କ) ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ି ଥିବାର ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ସଜାଇବାକୁ କହ । ପାତ୍ରର ଗୋଡ଼ି ସବୁ ହାତରେ ନିଅ ବୋଲି କହ ଓ ଗଣ ବୋଲି କହ । କାଳିନ ପାଞ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଣି ନେଲାକୁ ଶେଷ ଗୋଡ଼ି ସଜାଇଲା ବେଳକୁ ତୁମ୍ଭେ ୨ ବୋଲି କହିଦିଅ । ଏହିପରି ଅନେକ ଥର କହ ଓ ୨ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ଲେଖାଅ ।

(ଖ) ଏକ ଗୋଡ଼ି ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ିରେ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ଦୁଇ ଗୋଡ଼ି ଚାରି ଗୋଡ଼ିରେ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ତିନି ଗୋଡ଼ି ଚାରି ଗୋଡ଼ିରେ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ଚାରି ଗୋଡ଼ି ଦୁଇ ଗୋଡ଼ିରେ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।
ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ି ଏକ ଗୋଡ଼ିରେ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

ପ୍ରଥମେ ସମାନ, ପଦାର୍ଥ ସମାନ ପଦାର୍ଥରେ ରଖାଅ, ପରେ ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥରେ ରଖାଅ । ଏହିପରି ଅନେକ ଥର କର ।

(ଗ) (ପ୍ରଶ୍ନ ଶିକ୍ଷା) ।

ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଅମ୍ଳ ଓ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଅମ୍ଳ =
ଦୁଇ ଅମ୍ଳ ।

ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ପଲ ଓ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ପଲ =
ଦୁଇ ପଲ ।

ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ପେଟ୍ ଓ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ପେଟ୍ =
ଦୁଇ ସ୍ପେଟ୍ ।

ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ପେଟ୍ ଓ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଦୁଇ ସ୍ପେଟ୍ =
ତିନି ସ୍ପେଟ୍ ।

ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥେଟ୍ ଓ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ତିନି ସ୍ଥେଟ୍ =
ଚାରି ସ୍ଥେଟ୍ ।

ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥେଟ୍ ଓ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଚାରି ସ୍ଥେଟ୍ =
ପାଞ୍ଚ ସ୍ଥେଟ୍ ।

ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥେଟ୍ ଓ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ପାଞ୍ଚ ସ୍ଥେଟ୍ =
ଛଅ ସ୍ଥେଟ୍ ।

(୯) ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ ତିନି ତିନି ଗୋଡ଼ = ୨ ଗୋଡ଼ ।

ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ ତିନି ତିନି ଫଳ = ୨ ଫଳ ।

ତିନି ସ୍ଥାନରେ ତିନିଟା ଫଳ = ୩ ଫଳ !

ତିନି ସ୍ଥାନରେ ତିନିଟା ଏକ = ୩ “୧”

ତିନି ସ୍ଥାନରେ ତିନିଟା ଦୁଇ = ୩ “୨”

ଏବଂ ଦୁଇ ଗୋଟି ସ୍ଥାନରେ ଦୁଇ ଗୁଣ ଓ ତିନି ସ୍ଥାନରେ ଚାରି
ତିନି ଗୁଣ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେବ ।

(୧୦) ଦୁଇଟା ଫଳରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନେଲେ କେତେ ବାଳକ ନେବେ ।

ତିନିଟା ଫଳରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନେଲେ କେତେ ବାଳକ ନେବେ ।

ଚାରିଟା ଫଳରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନେଲେ କେତେ ବାଳକ ନେବେ ।

ପାଞ୍ଚଟା ଫଳରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନେଲେ କେତେ ବାଳକ ନେବେ ।

ଛଅଟା ଫଳରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନେଲେ କେତେ ବାଳକ ନେବେ ।

ଚାରିଟା ଫଳରୁ ଦୁଇଟା ଲେଖାଏଁ ନେଲେ କେତେ ବାଳକ ନେବେ ।

ଛଅଟା ଫଳରୁ ଦୁଇଟା ଲେଖାଏଁ ନେଲେ କେତେ ବାଳକ ନେବେ ।

ଛଅଟା ଫଳରୁ ତିନିଟା ଲେଖାଏଁ ନେଲେ କେତେ ବାଳକ ନେବେ ।

୭ । (କ) ୨ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଥିବାର ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ

ଗୋଡ଼ ପକାଇବାକୁ କହ; ହାତରେ ରଖାଇ ଗୋଡ଼ ଥିବା ପାତ୍ରରେ

ରୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଣିଲାକୁ ଶେଷ ଗୋଡ଼ ବେଳକୁ ତୁମ୍ଭେ ସ୍ଥାନରେ

କହିଦିଅ ଓ “୨” ଲେଖିଦିଅ ।

(କ) ଏକ ଗୋଡ଼ ୨ ଗୋଡ଼ରେ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ

ଦୁଇ	୫	୫	୫	୫	୫
ତିନି	୪	୫	୫	୫	୫
ଚାରି	୩	୫	୫	୫	୫
ପାଞ୍ଚ	୨	୫	୫	୫	୫
ଛଅ	୧	୫	୫	୫	୫

ପ୍ରଥମେ ସମାନ ପଦାର୍ଥରେ ସମାନ ପଦାର୍ଥର; ପରେ ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥରେ ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ ଏହିପରି ଅନେକ ଥର କରାଅ ।

(ଗ) ସାତ ଗୋଡ଼ରୁ ଏକ ଗୋଡ଼ ନିଅଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ

୫	୫	ଦୁଇ	୫	୫	୫	୫
୫	୫	ତିନି	୫	୫	୫	୫
୫	୫	ଚାରି	୫	୫	୫	୫
୫	୫	ପାଞ୍ଚ	୫	୫	୫	୫
୫	୫	ଛଅ	୫	୫	୫	୫
୫	୫	ସାତ	୫	୫	୫	୫

(ଘ) “ଛଅର” “ସ” ଅନୁସାରେ ।

ଗୋଟିଏ ଦୁଇ = ୨ । ଗୋଟିଏ ତିନି = ୩ ।

ଦୁଇଟା ଦୁଇ = ୪ । ଦୁଇଟା ତିନି = ୬ ।

ଦୁଇଟା ପଦାର୍ଥ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ରଖି ପଚାର ଗଣାଅ ।

ଦୁଇ ପଦାର୍ଥ ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ ରଖି ପଚାର ଗଣାଅ ।

ଦୁଇ ପଦାର୍ଥ ତିନି ସ୍ଥାନରେ ରଖି ପଚାର ଗଣାଅ ।

ତିନି ପଦାର୍ଥ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ରଖି ପଚାର ଗଣାଅ ।

ତିନି ପଦାର୍ଥ ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ ରଖି ପଚାର ଗଣାଅ ।

ତିନି ପଦାର୍ଥ ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ ଓ
ଅଉଁ ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥ ଅଉଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ } ରଖି ପଚାର
ଗଣାଅ ।

୮ । (କ) ସାତ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ି ଥିବାର ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ପକାଇବାକୁ କହ ଓ ହସ୍ତରେ ନେଇ ଗଣ ବୋଲ ।
କାଳକ ସାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଣିଲା ରୁ ତୁମ୍ଭେ ଶେଷ ଗୋଡ଼ି ପକାଇବା ବେଳକୁ “ଅଠ” କହିଦିଅ । ଏହିପରି ଅନେକ ଥର କରାଅ, ଏକଠାରୁ ଅଠ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନେକ ଥର ଲେଖାଅ ।

(ଗ) ଏକ ଗୋଡ଼ିରେ ଏକ ଗୋଡ଼ି ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

“ ” ଦୁଇ “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ତିନି “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ଚାର “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ପାଞ୍ଚ “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ଛଅ “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ସାତ “ ” “ ” “ ” “ ” ।

ଦୁଇ ଗୋଡ଼ିରେ ଏକ ଗୋଡ଼ି ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

“ ” ଦୁଇ “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ତିନି “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ଚାର “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ପାଞ୍ଚ “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ଛଅ “ ” “ ” “ ” “ ” ।

ତିନି ଗୋଡ଼ିରେ ଏକ ଗୋଡ଼ି ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

“ ” ଦୁଇ “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ତିନି “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ଚାର “ ” “ ” “ ” “ ” ।

“ ” ପାଞ୍ଚ “ ” “ ” “ ” “ ” ।

ଚାର ଗୋଡ଼ିରେ ଏକ ଗୋଡ଼ି ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

ସିଦ୍ଧିରସ୍ତୁ ।

ଗୁରୁ ଗୋଡ଼ରେ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

” ” ଭିନି ” ” ” ” ।

” ” ଗୁରୁ ” ” ” ” ।

ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ରେ ଏକ ଗୋଡ଼ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

” ” ଦୁଇ ” ” ” ” ।

” ” ଭିନି ” ” ” ” ।

ଛ ଗୋଡ଼ରେ ଏକ ଗୋଡ଼ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

” ” ଦୁଇ ” ” ” ” ।

ସାତ ଗୋଡ଼ରେ ଏକ ଗୋଡ଼ ରଖାଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

” ” ଦୁଇ ” ” ” ” ।

ପାଞ୍ଚ ” ଭିନି ” ” ” ” ।

ଗୁରୁ ” ଗୁରୁ ” ” ” ” ।

ଭିନି ” ପାଞ୍ଚ ” ” ” ” ।

ଦୁଇ ” ଛ ” ” ” ” ।

ଏକ ” ସାତ ” ” ” ” ।

(ଗ) ଅଠ ଗୋଡ଼ରୁ ଏକ ଗୋଡ଼ ନିଅଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

” ” ଦୁଇ ” ” ” ” ।

” ” ଭିନି ” ” ” ” ।

” ” ଗୁରୁ ” ” ” ” ।

” ” ପାଞ୍ଚ ” ” ” ” ।

” ” ଛ ” ” ” ” ।

” ” ସାତ ” ” ” ” ।

” ” ଅଠ ” ” ” ” ।

ସାତ ଗୋଡ଼ରୁ ଏକ ଗୋଡ଼ ନିଅଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

ସାତ ଗୋଡ଼ିରୁ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ନିଅଅ ଗଣାଅ ଲେଖାଅ ।

” ” ଭିନି ” ” ” ” ।

” ” ଚାରି ” ” ” ” ।

” ” ପାଞ୍ଚ ” ” ” ” ।

” ” ଛଅ ” ” ” ” ।

” ” ସାତ ” ” ” ” ।

ହ ଗୋଡ଼ିରୁ ୪, ୫, ୬, ୭, ୮ ଏପରି କ୍ରମାନୁସାରେ ଭଲକୁ ଖସି ଆସେକ ।

(କ) ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ ଦୁଇ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ି=୪ ଗୋଡ଼ି ।

ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ ଭିନି ଭିନି ଗୋଡ଼ି=୨ ଗୋଡ଼ି ।

ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ ଚାରି ଚାରି ଗୋଡ଼ି=୮ ଗୋଡ଼ି ।

ଭିନି ସ୍ଥାନରେ ଦୁଇ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ି=୨ ଗୋଡ଼ି ଶେଷରେ ଉଦ୍ଧ-
ପଟିର ଦୁଇ ଗାର ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ହସ୍ତ ରଖି ଏହି ବିଷୟ ଶିଖାଅ ।

(ଝ) ଦୁଇ ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ନିଅ କେତେଥର ନେଲ ।

ଭିନି ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ନିଅ କେତେ ଥର ନେଲ ।

ଚାରି ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ନିଅ କେତେ ଥର ନେଲ ।

ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ନିଅ କେତେଥର ନେଲ ।

ଛଅ ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ନିଅ କେତେ ଥର ନେଲ ।

ସାତ ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ନିଅ କେତେଥର ନେଲ ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ନିଅ କେତେଥର ନେଲ ।

(ଗ) ଏକ ଗୋଡ଼ିରୁ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ି ନିଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ଦୁଇ ଗୋଡ଼ିରୁ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ି ନିଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ଭନି ଗୋଡ଼ରୁ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ଗୁରୁ ଗୋଡ଼ରୁ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ରୁ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ଛ ଗୋଡ଼ରୁ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ସାତ ଗୋଡ଼ରୁ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ରୁ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ଏକ ଗୋଡ଼ରୁ ଭିନି ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ଦୁଇ ଗୋଡ଼ରୁ ଭିନି ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ଭିନି ଗୋଡ଼ରୁ ଭିନି ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ଗୁରୁ ଗୋଡ଼ରୁ ଭିନି ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ରୁ ଭିନି ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ଛ ଗୋଡ଼ରୁ ଭିନି ଗୋଡ଼ ନିଅ କେତେ ଥର ନେଇ କେତେ
ବାକି ରହିଲା ।

ସାତ ଗୋଡ଼ିରୁ ଡିନ ଗୋଡ଼ି ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ିରୁ ଡିନ ଗୋଡ଼ି ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

(ଛ) ଗୁର ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୁର ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୁର ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଛ ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୁର ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ସାତ ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୁର ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ିରୁ ଗୁର ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ିରୁ ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଛ ଗୋଡ଼ିରୁ ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ସାତ ଗୋଡ଼ିରୁ ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ିରୁ ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଛ ଗୋଡ଼ିରୁ ଛ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ସାତ ଗୋଡ଼ରୁ ଓ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ
କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ରୁ ଓ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ
କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ସାତ ଗୋଡ଼ରୁ ସାତ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ
କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ରୁ ସାତ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ
କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ରୁ ଅଠ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଲ
କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

୧ । (କ) ଅଠ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ପ୍ରକାର ଗୋଟିଏ ପାଦରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ
ପକାଇବାକୁ କହ ଗଣାଅ । ଅଠ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଣି ନେଇରୁ ତୁମ୍ଭେ
ଶେଷ ଗୋଡ଼ ପକାଇବା ବେଳକୁ ୯ ବୋଲି କହିଦିଅ । ସେହିପରି
ଅନେକ ଥର କରାଅ ଓ ମୂଳରୁ ଅନେକ ଥର ଲେଖାଅ ।

(ଖ) “୮”ର “୮” ପର ୧ ଗୋଡ଼ରେ = ଗୋଡ଼ ୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ପକାଇବାକୁ ବୋଲି ଗଣାଅ ଲେଖାଅ । ସେପରି ୨, ୩, ୪, ୫,
୬, ୭, ୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ।

(ଗ) “୮”ର “୮” କାର୍ଯ୍ୟ କରାଅ । “୮”ର “୭” କାର୍ଯ୍ୟ କରାଅ ।
“୮”ର “୬” କାର୍ଯ୍ୟ କରାଅ । “୮”ର “୫” କାର୍ଯ୍ୟ କରାଅ ।

୧୦ । ପୂର୍ବ ପରି ସମସ୍ତ ଷଡ଼ି ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ
ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁସାରେ “୧୦” ସଂଖ୍ୟା ବାଳକର ହୃଦୟଙ୍ଗମ
କରିବାକୁ ହେବ । ଗୋଟିଏ ପାଦ ଛମ୍ପା ସିଲିକ୍ରେ ଦଶ ଗୋଟି
ଗୋଡ଼ ରଖିଦିଅ ଏବଂ ଟୁମ୍ବୁଟରେ ଲେଖ ଏକ ଓ କହ ଏକ ।
ଦଶଗୋଡ଼ର ସିଲିକ୍ ଓ “୧୦” ଟିଏ ଲେଖି କହ ଏଠାରେ କିଛି
ନାହିଁ “୧୦” ।

ସାତ ଗୋଡ଼ରୁ ଓ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଇ
କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ରୁ ଓ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଇ
କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ସାତ ଗୋଡ଼ରୁ ସାତ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଇ
କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ରୁ ସାତ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଇ
କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

ଅଠ ଗୋଡ଼ରୁ ଅଠ ଗୋଡ଼ି ଲେଖାଏଁ ନଅ କେତେ ଥର ନେଇ
କେତେ ବାକି ରହିଲା ।

୧ । (କ) ଅଠ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଥିବାର ଗୋଟିଏ ପାଦରେ ଅଛୁ ଗୋଟିଏ
ପକାଇବାକୁ ବହୁ ଗଣାଅ । ଅଠ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଣି ନେଇରୁ ତୁମ୍ଭେ
ସେସ ଗୋଡ଼ ପକାଇବା ବେଳକୁ ୧ ବୋଲି ବହୁବିଅ । ସେହିପରି
ଅନେକ ଥର କରାଅ ଓ ମୂଳରୁ ଅନେକ ଥର ଲେଖାଅ ।

(ଖ) “୮”ର “୮” ପର ୧ ଗୋଡ଼ରେ = ଗୋଡ଼ ୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ପକାଇବାକୁ ବୋଲି ଗଣାଅ ଲେଖାଅ । ସେପରି ୨, ୩, ୪, ୫,
୬, ୭, ୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ।

(ଗ) “୮”ର “୮” କାର୍ଯ୍ୟ କରାଅ । “୮”ର “୮” କାର୍ଯ୍ୟ କରାଅ ।
“୮”ର “୮” କାର୍ଯ୍ୟ କରାଅ । “୮”ର “୮” କାର୍ଯ୍ୟ କରାଅ ।

୧୦ । ପୂର୍ବ ପରି ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ
ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁସାରେ “୧୦” ସଂଖ୍ୟା ବାଳକର ହୃଦୟରେ
କରାଇବାକୁ ହେବ । ଗୋଟିଏ ପାଦ ଶିଳ୍ପୀ ସିଲିକ୍ଟରେ ଦଶ ଗୋଟି
ଗୋଡ଼ ରଖିବି ଏବଂ ଫ୍ଲୋଟରେ ଲେଖ ଏକ ଓ କହ ଏକ ।
ଦଶଗୋଡ଼ର ସିଲିକ୍ଟ ଓ “୧୦” ଓ ଲେଖି କହ ଏଠାରେ କହ
ନାହିଁ “୧୦” ।

- (୪) ବାଲି ଉପରେ ଚର୍ଚ୍ଚନା ଅଙ୍ଗୁଳର ଅଛରେ; ଭୂମିରେ ଖତରେ, ଶେଷରେ
ମୁଳେ ଓ ପେନ୍ସିଲରେ ଲେଖା ଶିକ୍ଷା ଦେବା ।
- (୫) ଯେ କୌଣସି ଛାତ୍ରା ପୁସ୍ତକ ନେଇ ଅକ୍ଷରର ଆକାର ଅନୁସାରେ
କାଗଜରେ ଗୋଟିଏ ଜଣା କରି ସେହି ଜଣାକୁ ଅକ୍ଷର ଉପରେ
ପକାଇ ଶିଶୁକୁ ଅକ୍ଷର ପରିଚୟ କରାଇବା । ପରେ ଲେଖା-ଚିଠି ଆଣି
ସେହି ଚିଠିରୁ ଏହିପରି ଅକ୍ଷର ପରିଚୟ କରାଇବା । ଏଭଳି ମନେ
ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଆକାର-ବନା ଶିକ୍ଷା ବେଳେ ଅକ୍ଷର-କାର୍ଡ ଏବଂ
ଆକାର ଚିତ୍ର-କାର୍ଡ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ।

ଇକାର-ବନା ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ ଅକ୍ଷର-କାର୍ତ୍ତି ଏବଂ ଅକାର ଓ ଇକାର-
ଚିହ୍ନ କାର୍ତ୍ତି ବ୍ୟବହାର ହେବ । ଅର୍ଥାତ୍ ନୂତନ ବନା ବା ଫଳା ଶିକ୍ଷା
ଦେଲେ ଅକ୍ଷର-କାର୍ତ୍ତି, ସେହି ସେହି ବନା ବା ଫଳାର ଚିହ୍ନ-କାର୍ତ୍ତି
ଏବଂ ତତ୍ତ୍ୱପୂର୍ବ ପରିଚିତ ବନା ଓ ଫଳା ଚିହ୍ନ-କାର୍ତ୍ତିମାନ ବ୍ୟବହାର
ବାସ୍ତବ୍ୟ ।

() ३३३ ।

କରେ ଅକାର ମେଣି ରହୁଛି ।

କରୁଅ କାଢ଼ି ନେଲେ ସେଇ କୁ ।

ଏହିପରି ଗ ଗ ଘ ଙ ଛ ଜ ଛତ୍ୟାଦି ।

ଉଦା = ଉ, ଉପ = ଉ, ଉଦ୍ୟ ବିଶେଷ ଉଦ୍ୟରେ ପିନ୍ଧାବିଧି ।

ଅନ୍ଧାର ବନା ।

କ ଥ ା

କା, ବା, ଘା, ଗୁ, ଘ୍ର, ଙ୍ଗା, ଝା, ଞା, ଠା, ଡା, ଜା, ଶା, ଚା, ପା,
ଦା, ଧା, ନା, ପା, ଫା, ବା, ଭା, ମା, ଯା, ରା, କା, ଶା, ସା, ହା ।

କ ରେ ଅକାର କା (କ ରେ ବାଡ଼ି କା)

ମା, ବାପା, ଦାଦା, ଥପା, ନନା, ଭାଇ, କାକା, ଭଉ ଖାଅ, ମାଧବ
ଆସ, ବରଷା ଧାଉଁ, ଦାସ କାଟି, ପାଠ ପଢ଼ି, ରାମା ଭାଇ, କାଗଜ ରଖ,
ଗାଢ଼ ପଲାଇଲ ।

(ଚ, ଚ, ଚ, ଲ ବଶେଷ ଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଦେବ ।)

ହ୍ରସ୍ବରକାର ବନା ।

କ ଇ କ ।

କ୍ଷ, ଗି, ଘି, ଗି, ଛି, ଜି, ଝି, ଟି, ଡି, ଢି, ଖି, ଢି, ଥି, ଦି, ଧି,
ନି, ପି, ଫି, ବି, ଭି, ଖି, ଲି, ରି, ଲି, ଶି, ଷି, ଯି, ହି ।

କ ଇ କି (କ ରେ ଚିତା ଦେଲେ କି)

ମିଠାଇ ମିଠା ଲୁଗିଲା, ଭାଇ ଗାଲି ଖାଇଲା, କାଉ ଉଡ଼ିଗଲା, ଗାଈ
ଦଉଡ଼ିଗଲା, ରାମ ହସିଲା, ମା ବସିଲା, ପିଲା ଉଠିଲା । ଚ, ଛ, ଢ, ନ, ବ,
ଲ, ଲି, ହି, କ, ଦ, ଭ, ର ଶିକ୍ଷା ଦେବାବେଳେ ଇକାର ଚିତ୍ତ-କାର୍ତ୍ତକୁ
ଚ, ଛ, ଡ, ନ, ବ, ଲ, ଲି, ହ, କ, ଦ, ଭ, ର ଅକ୍ଷର ଉଚ୍ଚାରକୁ ଖସାଇ
ଅର୍ଥକ ଏବଂ ଥି, ଧି ଶିକ୍ଷା ଦେବା ବେଳେ ଏହି ଏହି ଅକ୍ଷର କାର୍ତ୍ତ ଯଥା-
ସ୍ଥାନରେ ଚିତ୍ତ-କାର୍ତ୍ତ ରଖି ଦେବ ।

ଦୀର୍ଘରକାର ବନା ।

କ ଇ କା ।

ଶୀ, ଗୀ, ଦୀ, ଚୀ, ଛୀ, ଜୀ, ଝୀ, ଟୀ, ଡୀ, ଢୀ, ଖୀ, ଣୀ, ଥୀ,
ଦୀ, ଧୀ, ନୀ, ପୀ, ଫୀ, ବୀ, ଭୀ, ମୀ, ଯୀ, ରୀ, ଲୀ, ଶୀ, ଷୀ, ସୀ, ହୀ ।

କ ଇ କା (କ ରେ ଅଙ୍କୁଳୀ ଦେଲେ କା)

ବୁଢ଼ୀ ଖାଇଲା, ନାମ ଅସିଲା, ଶୀତ ହେଲାଣି, ଗୀତ ଗାଅ, ଶୀତଳ ପାଣି ଦଅ, ନଦୀପାଣି ଭଲ, ଲାଳାବନ ଅସିଅଛି, ଦାପ ଅଣ । (ଭା ଓ ଗ ଶିକ୍ଷା ବିଶେଷ ଭାବରେ ଦେବ ।)

ଦ୍ରୁଷ ଉକାର ବନା ।

କ ଇ କୁ ।

ଖୁ, ଗୁ, ପୁ, ବୁ, ଛୁ, ଜୁ, ଝୁ, ଟୁ, ଠୁ, ଡୁ, ଭୁ, ଶୁ, ଥୁ, ଦୁ, ଧୁ, ନୁ, ଫୁ, ବୁ, ଭୁ, ମୁ, ଯୁ, ରୁ, ଲୁ, ଶୁ, ଷୁ, ସୁ, ହୁ ।

କ ରେ ଉକାର କୁ (କ ତଳେ ଚାରିଅଙ୍କ କୁ) ।

ଫୁଲ ଫୁଟିଲା, କୁଆ ଡାକିଲା, ମିଠାଇ ବଡ଼ ମଧୁର, ମଧୁକୁ ମାର, ପାଟକୁ ଅସ, କୁକୁର ଯାଉଛି, ରଘୁ ଘରକୁ ଗଲା, ଯଦୁ ମଧୁଦୁଇ ଭାଇ ।

ଦୀର୍ଘ ଉକାର ବନା ।

କ ଈ କୁ ।

ଖୁ, ଗୁ, ପୁ, ବୁ, ଛୁ, ଜୁ, ଝୁ, ଟୁ, ଠୁ, ଡୁ, ଭୁ, ଶୁ, ଥୁ, ଦୁ, ଧୁ, ନୁ, ଫୁ, ବୁ, ଭୁ, ମୁ, ଯୁ, ରୁ, ଲୁ, ଶୁ, ଷୁ, ସୁ, ହୁ ।

କ ଈ କୁ (କ ତଳେ ବ ପ୍ରତିଅ ଦେଲେ କୁ) ।

କୃଷ ଜଳ ଗରମ, ନୃଅ ଲୁଗା ଅଣ, ପିଲାଟି ବଡ଼ ମୃଡ଼, ରମ ବଛ ମୂଳରେ ବସିଛି, ମୟୂର ନାଚଇ, ନୃତନ ଘରକୁ ଯାଅ, ଦୂର ହୁଅ । ଧୂଳରେ ନ ବସ, ମୂଷା ଚାଉଳ ଖାଇଲା, ନର କୁଳକୁ ଯିବା ।

ଋ କାର ବନା ।

କ ଋ ଋ ।

କ୍ଷୁ, ଗୁ, ଘୁ, ଗୁ, ଛୁ, କୁ, ଝୁ, ଟୁ, ଠୁ, ଡୁ, ଡୁ, ଥୁ, ଦୁ, ଧୁ, ନୁ,
ପୁ, ଫୁ, ବୁ, ଭୁ, ମୁ, ଯୁ, ଶୁ, ଷୁ, ସୁ, ହୁ ।

ଗୁଡ଼କୁ ଯାଅ, ଭାତରେ ଘୁଡ଼ ଖାଅ, କୁସକ କ୍ଷେତ ଚଷିଲା ।

ଏ କାର ବନା ।

କ ଏ କେ ।

ଖେ, ଗେଫ୍‌ଘେ, ଚେ, ଛେ, କେ, ଝେ, ଟେ, ଠେ, ଡେ, ଦେ,
ଧେ, ନେ, ପେ, ଫେ, ବେ, ଭେ, ମେ, ଯେ, ରେ,
ଲେ, ଶେ, ସେ, ସେ, ହେ ।

କ ରେ ଏକାର କେ (କରେ ଓଡ଼ା କେ)

ବେଳ ହେଲା, ଗୁରୁ ଆସିବେ । ପାଠ ପଢ଼ିଲା ବେଳେ ପାଠି ନ କର
ପାଠ ପଢ଼ିଲା ପରେ ଖେଳା କର ।

ଐ କାର ବନା ।

କ ଐ ଐ କୈ ।

ଖୈ, ଗୈ, ଘୈ, ଚୈ, ଛୈ, କୈ, ଝୈ, ଟୈ, ଠୈ, ଡୈ, ଦୈ,
ଧୈ, ନୈ, ପୈ, ଫୈ, ବୈ, ଭୈ, ମୈ, ଯୈ, ରୈ,
ଲୈ, ଶୈ, ସୈ, ସୈ, ହୈ ।

କରେ ଐ କୈ (କରେ ଓଡ଼ାଛଟଣୀ କୈ)

ବୈଶାଖ ମାସ ବଡ଼ ଖରା—ଢେଲ ଲଗାଅ ।

କୈଳାସ ଭାତ ଖାଉଅଛି ।

କ ଓ କୋ ।

ଖୋ, ଗୋ, ଘୋ, ଗ୍ଘୋ, ଗ୍ଘୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ,
 ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ,
 ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ ।

କ ଓ କୋ (କରେ ଓଡ଼ିଆବାଦୀ କୋ)

ଗୋଡ଼ ଧୁଅ, ଘୋଡ଼ ପଡ଼, ଗୋଡ଼ନ କର,
 ମା କୋଳକୁ ଯାଅ, ଗୋଲପ ପୁଲର ବାସ ।

କ ଓ କୋ ।

ଖୋ, ଗୋ, ଘୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ,
 ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ,
 ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ, ଗୋ ।

କରେ ଓଡ଼ିଆର କୋ (କରେ ଓଡ଼ିଆବାଦୀ ଗୋଡ଼ି କୋ)

ଘୋଷ ମାସରେ ଗୋ ଗୋଡ଼, ଗୋଳରେ ଗୋ ଗୋଡ଼ି ।
 ଏ ଗୋଡ଼ ଗୋଡ଼ି ବଢ଼ ।

(•) ଅନୁଷ୍ଠାନ ଘୋଷ ।

କ • କ

ଘୋଷ ବନରେ ଥାଏ, ଘୋଷରେ ଘୋଷ ଗୋଡ଼ିଅଛି,
 ଘୋଷ ଘୋଷ ପଡ଼ିଲୁଣି, ଘୋଷ ମାସରେ ଘୋଷ ବାସ ।

(୫) ବିସର୍ଗ ଯୋଗ ।

କ ଃ କଃ ।

ଦୁଃଖୀକୁ ଦୟା କର ।

(୬) ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୋଗ ।

କ ଂ କିଂ ।

ତୁ ଖାଇଲୁ ହିଁ, ସେ ଖାଇ ନାହିଁ,
ଦୟାର ଅଗରେ ଚଅଁର ହଲାଇଲୁ ।

ଯ ଫଳା (ଯ—୫) ।

କ ଯ କ୍ୟ ।

ବାଞ୍ଛ କାଳରେ ବିଦ୍ୟା ପଡ଼ । ମିଥ୍ୟା କହୁଲେ ଲୋକେ 'ଘଣା
ନରନ୍ତି ।

ର ଫଳା (ର—୨) ।

କ ର କ୍ର (କ) । ଶ୍ରମ ହେଲେ ନଦ୍ରା ଅସେ ।

କ=ଦ ବିଶେଷଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ।

ଲ ଫଳା (ଲ—୩) ।

କ ଲ କ୍ଲ ।

ଲ ଲ ଶି, ହ ଲ ଛ ।

ପ୍ରଜ୍ଞାଦ ଅଜ୍ଞାଦେ ନାରୁଛି ।

ସିଦ୍ଧିରକ୍ତି ।

ବ ଫଳା (ବ—_୩) ।

କ ବ କୁ ।

ବିଭିନ୍ନାଥର ଜୁର ହେଲା

ଭୁ=ଭୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ।

ନ ଫଳା (ନ—_୩) ।

କ ନ କୁ ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନ କାଳରେ ଫଳ ନ କର ।

ଭୁ=ଭୁ ବିଶେଷଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ।

ମ ଫଳା (ମ—_୩) ।

କ ମ କୁ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳରେ ଯଦୁ ଫଳ ଫୁଟେ ।

ଭୁ=ଭୁ ବିଶେଷଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ।

ରେଫ ଯୋଗ (ରେଫ—^୯) ।

କ ^୯ ରେଫ କି ।

ମୂର୍ଖ ଗଦା କରେ । ଏ ବର୍ଷ ଭଲ ଶୁଣ ହେବ ।

ମୂ, 'ବ, ଶ୍ଵ, ଉ, ଶ୍ଵ, ଯ, ଉ, ଶ୍ଵ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ।

ନବମ ସୋପାନ ।

୧୦ ଠାରୁ ୩୦ ଶିକ୍ଷା ।

କ ଓ ଖ ଦୁଇ ଗୋଟି ପାଦରେ ଦଶ ଦଶ ଗୋଡ଼ ରଖି କ ପାଦରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ନେଇ ଖ ପାଦରେ ରଖ । ଗୋଟିଏ କମି-ସିବାର ସଂଖ୍ୟା ଅନ୍ୟଟିରେ ବଢ଼ିଯିବାର ସଂଖ୍ୟାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜେ ବୋଲ ଓ ଶିଶୁକୁ ବୋଲୁଅ ।

କ ପାଦ
୧୦

ଖ ପାଦ
୧୦

ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼

ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼

କାଢ଼ିନେଲେ ରହିଲା

୯

ଦେଲେ ଦେଲା ୧୧ ଦଶରେ ଏକ ଏଗାର

” ”

୮

” ”

୧୨

” ଦୁଇ ବାର

” ”

୭

” ”

୧୩

” ୩ ଡେଇ

” ”

୬

” ”

୧୪

” ୪ ଚଉଦ

” ”

୫

” ”

୧୫

” ୫ ପନ୍ଦର

” ”

୪

” ”

୧୬

” ୬ ଷୋଡ଼ଳ

” ”

୩

” ”

୧୭

” ୭ ସତର

” ”

୨

” ”

୧୮

” ୮ ଅଠର

” ”

୧

” ”

୧୯

” ୯ ଉନାଦଶ

” ”

୦

” ”

୨୦

” ୧୦ କୋଡ଼ିଏ

ଦଶ ଗୋଟି କାଠି ଏକବ ବାଜି ୧୧, ୧୨, ୧୩ ଅଦ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ।

ଯଥା:—ଦଶ କାଠିଅ ପେଣ୍ଡା ଓ ଏକ କାଠି ରଖାଦି । ଏବେ ଖ-ଶୂନ୍ୟ ପାଦଠାରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ନେଇ କ-ପାଦରେ ରଖି କମି ଯାଉଥିବା ଓ ବଢ଼ି ଯାଉଥିବା ସଂଖ୍ୟା କହୁଥାଅ ଓ ଲୁହାଉଥାଅ ।

ଢ଼ ପାଦ

୨୦

୧୯

୧୮

୧୭

୧୬

୧୫

୧୪

୧୩

୧୨

୧୧

୧୦

କ ପାଦ

୦

୧

୨

୩

୪

୫

୬

୭

୮

୯

୧୦

୨, ୪, ୬, ୮, ୧୦, ୧୨, ୧୪, ୧୬, ୧୮, ୨୦ ଅନେକ ଥର ବୋଲି
ଓ ଗୋଟିଅ ।

୦	୨	୪	୬	୮	୧୦	୧୨	୧୪	୧୬	୧୮	୨୦
୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦
୨	୨	୨	୨	୨	୨	୨	୨	୨	୨	୨

ଗୋଲ-ସନ୍ତ୍ର ପାଦାୟରେ ଏହା ଶିକ୍ଷା ଦିଅ । ଦୁଇ ଗୋଟି ଗୋଡ଼
ରଖ, ଦୁଇ ଗୋଡ଼ି ଜଣେ ବାଳକକୁ ଦିଅ । କେତେ ରହିଲା ? କିଛି ନାହିଁ ।

ଜିନ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ି ରଖ, ଦୁଇ ଗୋଡ଼ି ଜଣେ ବାଳକକୁ ଦିଅ;
ରହିଲା ଏକ ଗୋଡ଼ି ।

ଖୁବ୍ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ି ରଖ, ଦୁଇ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ି ଦୁଇ ଜଣକୁ ଦିଅ;
ହେଁ ରହଇ ନାହିଁ ।

ଏହିପରି କୋଡ଼ିଏ ଗୋଡ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କର, ଶେଷରେ ଏ ସବୁ
କାର୍ଯ୍ୟ ଶିଶୁ ହାତରେ କରାଅ ।

କ ପାଦରେ

୧୦

୯

୮

୭

୬

୫

୪

୩

୨

୧

୦

୦

୧

୨

୩

୪

୫

ଖ ପାଦରେ

୨୦ କୋଡ଼ିଏ

୨୧ ଏକୋଇଶ

୨୨ ଟାଇଶ

୨୩ ତେଇଶ

୨୪ ଚବିଶ

୨୫ ପଚିଶ

୨୬ ଛବିଶ

୨୭ ସତାଇଶ

୨୮ ଅଠାଇଶ

୨୯ ଅଶବିଶ

୩୦ ଡଇଶ

୩୦

୨୯

୨୮

୨୭

୨୬

୨୫

କ	ପାଠରେ	ଖ	ପାଠରେ
	୭		୨୪
	୭		୨୩
	୮		୨୨
	୯		୨୧
	୧୦		୨୦

୨୧—(କ) ଦୁଇ ଦଶ ଏକ

(ଖ) କୋଡ଼ିଏ; ଏକ

(ଗ) ଏକୋଇଶ

ଏହିପରି ୨୯ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଗଣାଅ;

୩୦ ଭିନ୍ନ ଦଶ ଓ ଭିନ୍ନ ବୋଲ ।

୩, ୭, ୯, ୧୨, ୧୫, ୧୮, ୨୧, ୨୪, ୨୭, ୩୦, ଅନେକ
ଥର ବୋଲ ଓ ବୋଲଅ ।

୦	୩	୬	୯	୧୨	୧୫	୧୮	୨୧	୨୪	୨୭	୩୦
୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦
କ	କ	କ	କ	କ	କ	କ	କ	କ	କ	କ

ଗୋଲ-ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହା ଶିକ୍ଷା ହୁଅ ?

ଭିନ୍ନ ଗୋଡ଼ିରୁ ଜଣକୁ ଭିନ୍ନ ଗୋଡ଼ି ଦେଲେ, କିଛି ରହିଲା ନାହିଁ ।

୪ " " " " " ଗୋଡ଼ିଏ ରହିଲା ।

୫ " " " " " ରହିଲା ଦୁଇ ।

ହ ଗୋଡ଼ରୁ ଢଳି ଢଳି ଗୋଡ଼ ଦୁଇ ଜଣକୁ ଦିଅ, କିନ୍ତୁ ରହିଲା ନାହିଁ ।

ସାତ " " " " " ରହିଲା ଏକ

ଅଠ " " " " " ରହିଲା ଦୁଇ

ଏହି ଶବ୍ଦରେ ୧୦୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ।

ଏକ ଶବ୍ଦ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଟ୍ଟାମାନ ମୁଦ୍ରଣ କରାଇ ଦେବ ।

(କ)	୨, ୪, ୬, ୮,	୧୦୦
	୧, ୩, ୫, ୭,	୧୦୧
(ଗ)	୩ ୬, ୯, ୧୨	୧୦୨
	୨, ୫, ୮, ୧୧	୧୦୧
	୧, ୪, ୭, ୧୦	୧୦୦
(ଗ)	୪ ୮, ୧୨, ୧୬, ୨୦	୧୦୦
	୩, ୭, ୧୧, ୧୫, ୧୯	୧୦୩
	୨, ୬, ୧୦, ୧୪, ୧୮	୧୦୨
	୧, ୫, ୯, ୧୩, ୧୭	୧୦୧
(ଘ)	୫, ୧୦, ୧୫, ୨୦	୧୦୦
	୪, ୯, ୧୪, ୧୯	୧୦୪
	୩, ୮, ୧୩, ୧୮	୧୦୩
	୨, ୭, ୧୨, ୧୭	୧୦୨
	୧, ୬, ୧୧, ୧୬	୧୦୧
(ଙ)	୭, ୧୨, ୧୮	୧୦୨
	୫, ୧୧, ୧୭	୧୦୧
	୪, ୧୦, ୧୬	୧୦୦
	୩, ୯, ୧୫	୧୦୩

ଏହିପରି ୨, ୧ ଭେ ୭ ଯୋଗ କରି ପଟ୍ଟା ଶେଷ କରବ ।

(କ)	୭, ୧୪, ୨୧,	୧୦୫
	୭, ୧୩, ୨୦	୧୦୪
	୫, ୧୨, ୧୯	୧୦୩
	୪, ୧୧, ୧୮	୧୦୨

ଏହିପରି ୩, ୨, ୧, ରେ ୭ ଯୋଗ କରି ପଞ୍ଚା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ।

(ଛ)	୮, ୧୭, ୨୪	୧୦୪
	୭, ୧୫, ୨୩	୧୦୩
	୬, ୧୪, ୨୨	୧୦୨
	୫, ୧୩, ୨୧	୧୦୧

ଏହିପରି ୪, ୩, ୨, ୧ ରେ ୮ ଯୋଗ କରି ପଞ୍ଚା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ।

(ଜ)	୯, ୧୮, ୨୭	୧୦୮
	୮, ୧୭, ୨୬	୧୦୭
	୭, ୧୬, ୨୫	୧୦୬
	୬, ୧୫, ୨୪	୧୦୫

ଏହିପରି ୫, ୪, ୩, ୨, ୧ ରେ ୯ ଯୋଗ କରି ପଞ୍ଚା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ।

(ଝ)	୧୦, ୨୦, ୩୦	୧୦୦
	୯, ୧୯, ୨୯	୧୦୯
	୮, ୧୮, ୨୮	୧୦୮

ଏହିପରି ୭, ୬, ୫, ୪, ୩, ୨, ୧ ରେ ୧୦ ଯୋଗ କରି ପଞ୍ଚା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ।

୦ + ୧ = ୧,	୦ + ୨ = ୨,	୦ + ୩ = ୩
୦ + ୪ = ୪,	୦ + ୫ = ୫,	୦ + ୬ = ୬
୧ + ୦ = ୧,	୨ + ୦ = ୨,	୩ + ୦ = ୩

୫୭ ଶତାବ୍ଦୀ • ଗଣେ-୦

ସୁଖ ଶୁଭରୁ • ଗଲେ— •

ଉତ୍ତର ଶୁକଳ • ଶତେ-୦

ଗୋଟିଏ ଶୂନ୍ୟ $\bullet = \bullet$

ଦୁଇଟି ଶୁକଳ ଚକ୍ର ୦ = ୦

ଭବତୀ ଶବ୍ଦ ୦ = ୦

ଗୁଣନ ପଢ଼ା ।

[illegible]

୦	୪	୧୦	୧୪	୨୦	୨୪	୩୦	୩୪	୪୦	୪୪	୫୦
୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦
୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪
୦	୬	୧୨	୧୮	୨୪	୩୦	୩୬	୪୨	୪୮	୫୪	୬୦
୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦
୬	୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬
୦	୭	୧୪	୨୧	୨୮	୩୫	୪୨	୪୯	୫୬	୬୩	୭୦
୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦
୭	୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭
୦	୮	୧୬	୨୪	୩୨	୪୦	୪୮	୫୬	୬୪	୭୨	୮୦
୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦
୮	୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮
୦	୯	୧୮	୨୭	୩୬	୪୫	୫୪	୬୩	୭୨	୮୧	୯୦
୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦
୯	୧୦	୧୧	୧୨	୧୩	୧୪	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯
୦	୧୦	୨୦	୩୦	୪୦	୫୦	୬୦	୭୦	୮୦	୯୦	୧୦୦
୦	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦
୧୦	୧୦	୧୦	୧୦	୧୦	୧୦	୧୦	୧୦	୧୦	୧୦	୧୦

ସିଦ୍ଧିରସ୍ତୁ ସମାପ୍ତ ।

